

Informacja

z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Toruniu według stanu na 31.12.2019 roku

Toruń, lipiec 2020 r.

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM (CRR art. 435)	4
3. ZAKRES STOSOWANIA WYMOGÓW ROZPORZĄDZENIA (CRR art. 436)	21
4. FUNDUSZE WŁASNE (CRR art. 437).....	21
5. WYMOGI KAPITAŁOWE (CRR art. 438).....	23
6. EKSPozyCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA (CRR art. 439).....	24
7. BUFORY KAPITAŁOWE (CRR art. 440).....	24
8. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO (CRR art. 441)	24
9. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO (CRR art. 442)	24
10. STOSOWANE TECHNIKI OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO (CRR art. 453)	32
11. JAKOŚĆ KREDYTOWA EKSPozyCJI RESTRUKTURYZOWANYCH.....	33
12. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ (CRR art. 443)	40
13. KORZYSTANIE Z ECAI - ZEWNĘTRZNYCH INSTYTUCJI OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ (CRR art. 444)	40
14. EKSPozyCJA NA RYZYKO RYNKOWE (CRR art. 445).....	40
15. RYZYKO OPERACYJNE (CRR art. 446)	40
16. EKSPozyCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM (CRR art. 447)	41
17. EKSPozyCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM (CRR art. 448).....	44
18. EKSPozyCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE (CRR art. 449).....	46
19. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ (CRR art. 450).....	46
20. RYZYKO PŁYNNOŚCI I POZYCJI PŁYNNOŚCIOWEJ (Rekomendacja P)	50
21. INFORMACJA O SPEŁNIANIU PRZEZ CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ I ZARZĄD WYMOGÓW OKRESLONYCH W ART. 22 AA USTAWY PRAWO BANKOWE	57
22. DŹWIGNIA FINANSOWA (CRR art. 451)	57
23. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ	58

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa sporządzenia Informacji

Niniejsza Informacja została opracowana w celu realizacji „Zasad polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Toruniu” (wprowadzonej Uchwałą Zarządu Nr 37/OZ/2020 z dnia 25.05.2020 r., zatwierdzonej Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 25/RN/2020 z dnia 29.05.2020 r. oraz spełnienia wymogów dotyczących ujawniania informacji zawartych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwanego dalej CRR), stanowiącego podstawę prawną na dzień sporządzenia niniejszej informacji, tj. na 31 grudnia 2019 r.

1.2. Informacje ogólne

Bank Spółdzielczy w Toruniu z siedzibą w Toruniu przy ul. Lelewela 33, 87-100 Toruń wpisany jest do rejestru prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem 0000116492.

Numer identyfikacji podatkowej (NIP): 879-016-99-20. Bank Spółdzielczy w Toruniu na dzień 31.12.2019 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

W dniu 3 stycznia 2018 roku nastąpiło połączenie Banku Spółdzielczego w Toruniu z Bankiem Spółdzielczym w Chełmnie. Bank Spółdzielczy w Toruniu do 2022 roku objęty jest programem łączeniowym.

W 2019 roku Bank Spółdzielczy w Toruniu prowadził działalność w ramach jednostek organizacyjnych zlokalizowanych w niżej wymienionych placówkach:

- Centrala Banku w Toruniu, ul. Lelewela 33,
- I Oddział w Toruniu, ul. Reja 23/c,
- II Oddział w Toruniu, ul. Lelewela 33,
- Oddział w Łysomicach, ul. Porzeczkowa 6,
- Oddział w Łubiance, ul. Wrzosowa 1,
- Oddział w Unisławiu, ul. Wiślana 8,
- Oddział w Złejwsi Wielkiej, ul. Słoneczna 8,
- Oddział w Chełmnie, ul. Dworcowa 5,
- Oddział w Chełmży, ul. Chełmińska 1,
- Oddział w Lisewie, ul. Chełmińska 30,
- Oddział w Wąbrzeźnie, ul. Mickiewicza 21,
- Punkt Obsługi Klienta w Papowie Biskupim, Papowo Biskupie 131,
- Punkt Obsługi Klienta w Stolnie, Stolno 5.

Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem bankowości internetowej.

Przedstawione w niniejszej Informacji dane sporządzone zostały według stanu na 31.12.2019 r. i zawierają m.in. informacje dotyczące:

- zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- funduszy własnych,
- aktywów ważonych ryzykiem,
- adekwatności kapitałowej,

- polityki w zakresie wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Bank udostępnia osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Banku oraz uczestnikom rynków finansowych z częstotliwością roczną, nie później, niż w terminie 15 dni od zatwierdzenia przez organ zatwierdzający roczne sprawozdanie finansowe. Zebranie Przedstawicieli, na którym zatwierdzono roczne sprawozdanie finansowe odbyło się 7 lipca 2020 r. Zaprezentowane dane ilościowe i jakościowe pochodzą w szczególności ze „Sprawozdania Finansowego Banku Spółdzielczego w Toruniu za 2019 rok”.

2. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM (CRR art. 435)

2.1.Strategia i procesy zarządzania ryzykiem(art.435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka i sposoby ich realizacji Bank określił w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Toruniu” oraz w „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Toruniu”.

Strategie określają:

- strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem;
- zadania organów Banku, komitetów, jednostek organizacyjnych i poszczególnych osób w procesie zarządzania ryzykiem;
- schemat procedur odnoszących się do zarządzania ryzykiem w Banku;
- cele strategiczne w zakresie zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka w Banku;
- generalną skłonność do podejmowania przez Bank ryzyka;
- organizację systemu informacji zarządczej;
- ogólne zasady organizacji systemu kontroli wewnętrznej.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. W celu przeprowadzania powyższych procesów, realizowane są zadania związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:

- procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem,
- identyfikacja, pomiar i monitorowanie,
- system limitów ograniczających ryzyko,
- system informacji zarządczej,
- odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

Ryzykiem, które Bank uznaje za istotne są te rodzaje ryzyka, które są objęte wymogiem obliczania kapitału regulacyjnego, ponadto rodzaje ryzyka wymienione w Dyrektywie Parlamentu

Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV) stosując kryterium jakościowe.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych. Wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

W procesie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, strategiczne cele dla Banku zatwierdza Rada Nadzorcza. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne procedury, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne. Do ryzyk istotnych w 2019 r. Bank zaliczał:

1) Ryzyko kredytowe

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych¹ w kredytach ogółem w zakresie akceptowalnego poziomu ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą (apetyt na ryzyko Banku);
- utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych² od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych w zakresie akceptowalnego poziomu ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą (apetyt na ryzyko Banku);
- ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada, że maksymalna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP do kapitału uznanego nie przekracza akceptowalnego poziomu ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą (apetyt na ryzyko Banku);
- utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym³;

¹Według wartości bilansowej brutto.

²Według wartości bilansowej brutto.

³Aktywa o charakterze bankowym stanowią aktywa, nie wynikające z działalności handlowej (zgodnie z definicją zawartą w art. 92 CRR).

- utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. udziału portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania⁴ w zakresie akceptowalnego poziomu ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą (apetyt na ryzyko Banku);
- dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego, umożliwiającym podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

2) Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- racjonalizację kosztów;
- zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

3) Ryzyko walutowe w ramach ryzyka rynkowego

Cele strategiczne Banku w zakresie działalności walutowej obejmują:

- obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

---

⁴Definicja portfela została określona w Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym.

- utrzymanie domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła akceptowalnego poziomu ryzyka zatwierzonego przez Radę Nadzorczą (apetyt na ryzyko Banku);
- prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych, które zaspokoją wypływy netto w danej walucie obcej;
- podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

4) Ryzyko koncentracji

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji;
- ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

5) Ryzyko płynności

Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- utrzymywanie przez Bank nadwyżki aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności);
- realizowanie strategii finansowania;
- pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;

- utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów⁵ powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu⁶ na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów⁷ nad skumulowanymi pasywami⁸ w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku⁹;
- zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności¹⁰ (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

6) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej do akceptowalnego poziomu ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą (apetyt na ryzyko Banku);
- zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:

⁵Wartość kredytów obliczona jako: kwota nominalna kapitału kredytu (dla kredytów w rachunkach bieżących jest to kwota wykorzystanego kapitału) minus nierozliczona prowizja minus rezerwa celowa

⁶Wyznaczonej w oparciu o zestawienie luki płynności, o którym mowa w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

⁷Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi otrzymanymi.

⁸Wraz ze zobowiązaniami pozabilansowymi udzielonymi.

⁹Kumulując aktywa i pasywa począwszy od ostatniego przedziału.

¹⁰O której mowa w obowiązujących w Banku Zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

- stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) - zwłaszcza dla aktywów wrażliwych;
- oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- dążenie do wypracowywania jak największych przychodów poza odsetkowych.

7) Ryzyko kapitałowe

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego obejmują:

- dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- dążenie do posiadania minimalnej wielkości łącznego współczynnika wypłacalności na poziomie 14%;
- posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 11,5% oraz współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 10%;
- obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 88%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika wypłacalności na minimalnym poziomie 9%;
- dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił co najmniej 75% funduszy Tier I;
- dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do maksymalnie 500 udziałów nie więcej niż równowartość 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- przekazywanie na fundusze własne minimum 90% nadwyżki bilansowej;
- posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku ¹¹;
- ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji – w tym w Banku Zrzeszającym w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych powyżej;
- nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

8) Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;

---

¹¹ Według stanu sumy bilansowej na koniec roku poprzedzającego przydział akcji nowej emisji.

- zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- dążenie i dbałość o:
  - wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- systematyczne podnoszenie kompetencji komórki ds. zgodności.

2.2. Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem, w tym informacje na temat jej uprawnień i statutu lub innych rozwiązań w tym względzie (art.435.1.b)

Podstawowe zadania organów Banku w zakresie zarządzania ryzykiem zostały określone w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Toruniu”. W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku Spółdzielczym w Toruniu uczestniczą:

- **Rada Nadzorcza Banku** w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym:
  - zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie,
  - zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie,
  - sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie,
  - wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji,
  - monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem,
  - sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków,
  - określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku,
  - zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka,
  - corocznie ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem.

- **Zarząd Banku** w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie spójne ze strategią zarządzania Bankiem, systemem zarządzania ryzykiem, w tym:
  - określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
  - opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
  - odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnia wdrożenie planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
  - odpowiada za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
  - zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;
  - nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
  - nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
  - ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
  - wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
  - odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki wynagrodzeń;
  - zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.

Jednostki i komórki organizacyjne:

- **Komitet Zarządzania Ryzykiem** będący organem opiniodawczo-doradczym Zarządu Banku w zakresie efektywnego kształtowania struktury ilościowej i jakościowej aktywów i pasywów w celu optymalizacji dochodu, przy jednoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa Banku.
- **Komórki organizacyjne Banku** biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w przyjętych przez Zarząd Banku procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Banku.
- **Kierujący poszczególnymi jednostkami/komórkami organizacyjnymi** sprawują kontrolę w zakresie występującego ryzyka oraz oceniają jego poziom, zgodnie z przyjętymi regulacjami. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości i uchybień obniżających ocenę jakości zarządzania ryzykiem, kierujący poszczególnymi jednostkami/komórkami organizacyjnymi zobowiązani są do bieżącego informowania o zaistniałych faktach nadzorującego to ryzyko Członka Zarządu.
- **Zespół Ryzyk** wykonujący zadania związane m.in. z identyfikacją i pomiarem ryzyka bankowego, przeglądem i klasyfikacją należności oraz planowaniem i analizą sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku.
- **Zespół Wsparcia** odpowiedzialny m.in. za zarządzanie „wolnymi środkami”, zarządzanie bieżącą pozycją walutową, zarządzanie bieżącą płynnością, sprawozdawczość dla

odbiorców zewnętrznych, komórka odpowiedzialna za identyfikację i akceptację ryzyka kredytowego dla pojedynczych transakcji.

- **Pracownicy regionów** odpowiadający za sprzedaż.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

2.3. Zakres i charakter systemów raportowania i pomiaru ryzyka (art.435.1.c)

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki oraz monitorowanie dopuszczalnego poziomu.

W stosunku do ryzyka uznanego przez Bank za istotne opracowane zostały metody pomiaru oraz system raportowania, opisany szczegółowo w zasadach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Pomiar, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego dokonuje funkcjonujący w Centrali Banku Zespół Ryzyk, który raportuje za cały Bank do Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej.

System raportowania

Monitorowanie ryzyka stanowi część bieżącego procesu zarządzania ryzykiem i sprawozdawania o ryzyku w działalności Banku. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku, umożliwia ocenę skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem i służy monitorowaniu przestrzegania limitów wewnętrznych. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością dostosowaną do wielkości i charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku oraz umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu działalności.

Pomiar, monitorowanie i charakter raportów

Prezes Zarządu nadzoruje zarządzanie nad wszystkimi ryzykami istotnymi występującymi w działalności Banku. Do ryzyk istotnych Bank zalicza:

1) Ryzyko kredytowe

Nadzór nad:

- pomiarem i monitorowaniem ryzyka kredytowego sprawuje Prezes Zarządu nadzorujący Pion Zarządzania,
- działalnością kredytową (handlową/operacyjną) sprawuje Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Biznesu.

W ramach obowiązującej w Banku struktury organizacyjnej Zespół Doradztwa Bankowego wykonuje zadania związane z pozyskaniem klienta, analizą zdolności i wiarygodności kredytowej, ocenę jakości i skuteczności zabezpieczenia i wydanie odpowiedniej rekomendacji decyzji kredytowej w ramach posiadanych uprawnień (z uwzględnieniem identyfikacji grup powiązanych klientów, zgodnie z obowiązującymi regulacjami).

Zadania związane z podjęciem decyzji kredytowych, dla pojedynczych transakcji, zgodnie z obowiązującymi w Banku kompetencjami kredytowymi podejmują: osoby w placówkach Banku lub w Zespole Wsparcia lub Zarząd Banku.

Komórką monitorującą ryzyko pojedynczej transakcji jest Zespół Ryzyk, który wykonuje zadania związane z badaniem terminowości spłaty kredytu, oceną sytuacji ekonomiczno – finansowej kredytobiorcy oraz oceną skuteczności zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego w zakresie całego portfela kredytowego Banku dokonuje Zespół Ryzyk w cyklach miesięcznych; raport obejmuje:

- ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
- ocenę poziomu kredytów zagrożonych w kredytach ogółem, ocenę jakości portfela kredytowego (badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych ogólnie oraz w poszczególnych segmentach klientów, branżach, itp.),
- ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu z wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
- ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
- ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
- monitorowanie kredytów zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych portfela kredytowego,
- monitorowanie i kontrolę stopnia wykorzystania wprowadzonych limitów.

2) Ryzyko koncentracji

Rozwiązania organizacyjne dotyczące ryzyka kredytowego dotyczą również nadzoru i zarządzania ryzykiem koncentracji, przygotowywane są analizy i raporty w tym zakresie:

- wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (miesięcznie),
- w ten sam sektor gospodarczy (kwartalnie),
- w ten sam rodzaj zabezpieczenia lub w tego samego dostawcę zabezpieczenia (kwartalnie).

Proces zarządzania ryzykiem koncentracji odbywa się na wielu szczeblach struktury organizacyjnej Banku; na działania te składają się:

- ustalenie i kontrola profilu ryzyka koncentracji,
- kontrola poziomu wykorzystania limitów na ryzyko koncentracji na etapie analizy wniosku,
- pomiar ryzyka koncentracji zaangażowania przed wydaniem rekomendacji lub przed podjęciem decyzji,
- przestrzeganie realizacji limitów, inicjowanie zmian w poziomie istniejących limitów,
- ocena bieżącego i planowanego poziomu ryzyka koncentracji Banku.

Rozwiązania organizacyjne uwzględnione powyżej dotyczą również nadzoru i zarządzania nad ryzykiem wynikającym z ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych.

3) Ryzyko stopy procentowej

Nadzór nad:

- operacyjnym zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej, sprawuje Członek Zarządu nadzorujący komórkę zarządzania „wolnymi środkami”,
- zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka stopy procentowej sprawuje Prezes Zarządu.

Zespół Wsparcia będący komórką zarządzającą ryzykiem stopy procentowej, która podlega Członkowi Zarządu, wykonuje zadania związane z kształtowaniem poziomu pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w ramach zagospodarowania nadwyżek środków Banku. Zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem i monitorowaniem ryzyka stopy procentowej wykonuje Zespół Ryzyk.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej dokonuje Zespół Ryzyk w cyklach miesięcznych; raport zawiera m.in. dane na temat:

- struktury bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko stopy procentowej,
- stopnia niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na ryzyko stopy procentowej w podziale na poszczególne stopy referencyjne,
- poziomu ryzyka bazowego,
- poziomu ryzyka przeszacowania,
- analizy wskaźników,
- powiązań z innymi rodzajami ryzyka,
- wyników testów warunków skrajnych (kwartalnie),
- stopnia realizacji i przestrzegania limitów.

4) Ryzyko płynności

Nadzór nad:

- identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka płynności sprawuje Prezes Zarządu,
- operacyjnym zarządzaniem ryzykiem płynności sprawuje Członek Zarządu nadzorujący komórkę zarządzania „wolnymi środkami”.

Zadania związane z utrzymaniem bieżącej, krótkoterminowej i długoterminowej płynności w Banku wykonuje Zespół Wsparcia, który odpowiada za optymalne zarządzanie środkami Banku oraz za wywiązywanie się Banku z zawartych umów (zarówno kredytowych – zabezpieczenie środków na akcję kredytową jak i środków na wypłaty depozytów, których termin wymagalności upłynął).

Zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka płynności w Banku wykonuje Zespół Ryzyk.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności dokonuje Zespół Ryzyk w cyklach miesięcznych.

Raport zawiera m.in. dane na temat:

- struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania,
- stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych,
- wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- poziomu aktywów nieobciążonych,
- analizy wskaźników płynności,
- ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- stopnia przestrzegania limitów,
- stopnia wykorzystania wskaźników wczesnego ostrzegania,
- wyników testów warunków skrajnych (kwartalnie),
- dynamicznej luki płynności (kwartalnie).

5) Ryzyko walutowe

Nadzór nad:

- zarządzaniem ryzykiem walutowym, w tym nad: identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka walutowego, sprawuje Prezes Zarządu,
- operacyjnym zarządzaniem ryzykiem walutowym, sprawuje Członek Zarządu, nadzorujący komórkę zarządzania „wolnymi środkami”.

Zadania związane z zarządzaniem działalnością walutową, w tym codzienne wyliczanie pozycji walutowej Banku, zarządzanie rachunkami walutowymi Nostro w Banku Zrzeszającym, obsługę, ewidencjonowanie i rozliczanie transakcji walutowych oraz lokowanie nadwyżek środków walutowych wykonuje Zespół Wsparcia. Oddziały Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym odpowiadają za obsługę klientów w zakresie transakcji walutowych i ewidencjonowanie transakcji walutowych.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka walutowego dokonuje Zespół Ryzyk w cyklach miesięcznych (informacja skrócona) i kwartalnych (informacja rozszerzona); raport obejmuje w szczególności następujące elementy:

- wielkości pozycji walutowych,
- stopień realizacji i przestrzegania limitów,
- strukturę bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko walutowe (kwartalnie),
- wpływ zmiany kursów walutowych na wynik finansowy Banku (kwartalnie),
- analizę wskaźników (kwartalnie),
- wyniki testów warunków skrajnych.

6) Ryzyko operacyjne

Nadzór nad:

- pomiarem i monitorowaniem ryzyka operacyjnego sprawuje Prezes Zarządu nadzorujący Pion Zarządzania.

Za monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego oraz koordynowanie wykonywanych w Banku zadań z zakresu ryzyka operacyjnego odpowiedzialny jest Audytor ryzyka, będący pracownikiem Zespołu Ryzyk.

Kierujący poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi pełnią rolę tzw. właścicieli ryzyka i są odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w podległych im jednostkach, w zakresie wszystkich wykonywanych czynności. Właściciel ryzyka może wyznaczyć swojego zastępcę, który przejmuje jego rolę w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym w czasie jego nieobecności. Funkcje zastępcy może pełnić Menadżer ryzyka.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku polega na: zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności, w procesach oraz systemach, przy zastosowaniu mechanizmów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka; podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu; likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych; rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach operacyjnych.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest wspomagany programem informatycznym.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego dokonuje Audytor ryzyka w cyklach miesięcznych; raport obejmuje w szczególności następujące elementy:

- wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- wyniki kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- wyniki audytu wewnętrznego,
- zgromadzone dane o zdarzeniach operacyjnych,
- kluczowe wskaźniki ryzyka (KRI).

Audytor ryzyka w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym monitoruje:

- poziom ryzyka operacyjnego na podstawie kluczowych wskaźników tego ryzyka,
- wielkości objęte limitami lub wartościami progowymi na ryzyko operacyjne,
- skuteczność podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego.

Przedmiotem monitorowania ryzyka operacyjnego są:

- zarządzanie ryzykiem operacyjnym w oparciu o obowiązujące regulacje i przepisy prawne,
- poziom narażenia na ryzyko operacyjne,
- zdarzenia i straty operacyjne oraz ich skutki,
- KRI.

7) Ryzyko kapitałowe

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego. Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy. Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka. Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. 3, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

W procesie monitorowania i raportowania ryzyka kapitałowego uczestniczą:

Zespół Ryzyk:

- monitoruje poziom funduszy własnych, identyfikuje potrzeby kapitałowe,
- ocenia stopień pokrycia funduszami różnych rodzajów ryzyka bankowego,
- wskazuje na rozwiązania zmierzające do efektywnego wykorzystania funduszy własnych,
- ocenia skalę zapotrzebowania Banku na zwiększenie funduszy własnych,
- opracowuje propozycje zmierzające do odpowiedniego alokowania funduszy własnych,
- wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka, w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku,
- opracowuje informację zarządczą z zakresu kapitału wewnętrznego i poziomu wewnętrznego współczynnika kapitałowego,
- opracowuje informację zarządczą z zakresu MREL,
- opracowuje propozycje aktualizacji procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego oraz szacowania kapitału wewnętrznego,
- monitoruje poziom adekwatności kapitałowej,

- wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku,
- opracowuje i weryfikuje procedury w zakresie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (Filar I).

Zespół Wsparcia:

- gromadzi dane finansowe, potrzebne do monitorowania adekwatności kapitałowej Banku,
- opracowuje informację zarządczą z zakresu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko i poziomów współczynników kapitałowych,
- opracowuje informację zarządczą z zakresu dźwigni finansowej,
- może wносить propozycje zmian do procedury szacowania kapitału wewnętrznego, w wypadku zaistnienia sytuacji specyficznej, której dotychczasowe procedury nie obejmowały.

System informacji zarządczej dostarcza informacji na temat:

- poziomu, struktury i zmian w funduszach własnych,
- poziomu uznanego kapitału,
- poziomu i zmian współczynników kapitałowych, w tym struktury i zmian w aktywach ważonych ryzykiem,
- poziomu i struktury kapitału wewnętrznego,
- wyników testów warunków skrajnych,
- realizacji przyjętych limitów alokacji,
- realizacji planu kapitałowego.

Bank zarządza poziomem adekwatności kapitałowej poprzez jednoczesne kreowanie wielkości funduszy własnych oraz wpływające na poziom generowanego ryzyka.

Poziom adekwatności kapitałowej, mierzony wielkością współczynników kapitałowych, podlega systematycznemu monitorowaniu w okresach miesięcznych, natomiast mierzony wielkością wewnętrznego współczynnika kapitałowego w okresach kwartalnych. W przypadku, gdy wielkość wymogów kapitałowych lub poziom funduszy własnych będą zagrażać utrzymaniu współczynników kapitałowych lub wewnętrznego współczynnika kapitałowego na poziomie określonym w celach strategicznych, częstotliwość analizy poziomu adekwatności kapitałowej zostaje zwiększona.

8) Ryzyko braku zgodności

Za całość koordynacji procesu zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności, jak też za nadzór nad działaniami komórki ds. zgodności odpowiada Prezes Zarządu Banku. Działanie komórki ds. zgodności obejmuje zadania drugiego poziomu systemu kontroli wewnętrznej polegające za zapewnieniu zgodności w działaniu całego Banku.

W zarządzaniu ryzykiem braku zgodności Bank przede wszystkim kładzie nacisk na prowadzenie działań zgodnych z nie tylko szeroko rozumianymi normami prawnymi (zewnętrznymi i wewnętrznymi) lecz również normami, które charakteryzują Bank jako instytucję zaufania publicznego. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku polega na:

- zapobieganiu naruszeń compliance,
- identyfikowaniu naruszeń compliance,
- wdrażaniu odpowiednich działań naprawczych w przypadku pojawienia się naruszeń compliance,
- monitorowaniu czy wdrożone działania naprawcze są skuteczne.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności obejmuje:

- analizę skali, częstotliwość powtarzalności zarejestrowanych naruszeń compliance,
- ocenę realizacji skutków zastosowanych środków ograniczających ryzyko,
- ocenę realizacji zaleceń wydanych po kontrolach zewnętrznych,
- analizę wyników samooceny przeprowadzonej w ramach obszaru ryzyka operacyjnego.

W ramach monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, komórka ds. zgodności:

- wykorzystuje wyniki weryfikacji bieżącej pionowej oraz testowania pionowego, przeprowadzanych w zakresie funkcji kontroli,
- może samodzielnie dokonywać testowania pionowego.

Raporty z ryzyka braku zgodności skupiają się na podstawowych zadaniach, które ma spełniać zarządzanie tym ryzykiem, a więc dotyczą czynności podejmowanych w celu zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania.

2.4. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka (art.435.1.d)

Celem ograniczania ryzyka, Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na dywersyfikację ryzyka oraz wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz ich wysokość, zatwierdza Zarząd Banku. Przekraczanie limitów wewnętrznych jest niedopuszczalne.

W przypadku przekroczenia ustalonej wartości limitu/progu Bank podejmuje niżej wskazane działania:

- przeprowadza szczegółową analizę mającą na celu:
  - a) wyjaśnienie przyczyny przekroczenia limitu,
  - b) oszacowanie wzrostu poziomu ryzyka wynikającego z przekroczenia,
  - c) określenie sposobu przywrócenia wartości wskaźnika do wielkości ustalonego limitu w możliwie najkrótszym czasie,
  - d) określenie sposobu postępowania w celu zapobiegania przekroczeniom limitu w przyszłości;
- wprowadza dodatkowe mechanizmy kontrolne pozwalające na przeciwdziałanie ryzyku.

Działania podejmowane w celu wyeliminowania przekroczenia i ograniczenia tego ryzyka w przyszłości muszą zostać zaakceptowane przez Zarząd. W przypadku, gdy wzrost poziomu ryzyka wynikający z przekroczenia limitu wewnętrznego mieści się w zakresie akceptowalnego poziomu ryzyka zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą (apetyt na ryzyko Banku) Zespół Ryzyk może wnioskować do Zarządu Banku o zmianę wielkości limitów wewnętrznych.

Ponadto w Banku wprowadzona została „Instrukcja ustanawiania prawnych form zabezpieczeń wiarygodności banku w Banku Spółdzielczym w Toruniu” mająca na celu zapewnienie Bankowi zwrotu przysługującej mu w stosunku do klienta wiarygodności, w razie gdyby nie dokonał on spłaty tej wiarygodności w terminie ustalonym w umowie.

2.5. Oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku (art.435.1.e)

Zatwierdzone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku stanowi **Załącznik Nr 1** do niniejszej Informacji.

2.6. Oświadczenie na temat ryzyka, w którym pokrótce omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności (art.435.1.f)

Zatwierdzone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat ogólnego profilu ryzyka Banku zawierające kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez Bank, w tym tolerancje na ryzyko określone przez Radę Nadzorczą Banku stanowi **Załącznik Nr 2** do niniejszej Informacji.

2.7. Informacje w zakresie zasad zarządzania

1. Liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego (art.435.2.a)

Organ zarządzający w Banku składa się z trzech Członków.

2. Polityka rekrutacji dotycząca wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej (art.435.2.b); strategia w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane (art.435.2.c)

Rada Nadzorcza składa się z 11 Członków powołanych przez Zebranie Przedstawicieli na 4-letnią kadencję. Podstawową misją Rady jest wykonywanie funkcji nadzorczej. Rada sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku we wszystkich dziedzinach. Członkowie Rady Nadzorczej posiadają odpowiednie kompetencje do prowadzenia spraw i dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków. Reprezentują wysoki poziom etyczny oraz są w stanie poświęcić niezbędną ilość czasu, pozwalającą w sposób właściwy wykonywać funkcje w Radzie Nadzorczej. Rada Nadzorcza oraz poszczególni jej członkowie przy wykonywaniu nadzoru kierują się obiektywną oceną i osądem. Skład liczebny Rady jest adekwatny do charakteru i skali prowadzonej przez Bank działalności.

W Banku funkcjonuje „Procedura oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Toruniu”. Celem oceny jest stwierdzenie czy poszczególni członkowie Zarządu z osobna oraz Zarząd kolegialnie dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności bankowej z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych a także czy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.

Rada Nadzorcza Banku dokonała oceny odpowiedniości Członków Zarządu, podczas której oceniła wykształcenie, posiadane kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, właściwość postawy wobec pełnionej funkcji, a także omówiła odpowiedniość w zakresie nieposzlakowanej opinii. Na podstawie dokonanej oceny stwierdzono, iż członkowie Zarządu dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem

bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych oraz posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem. Reputacja Członków Zarządu nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Rada uznała, że postawa Członków Zarządu oraz ich zaangażowanie w realizowane czynności wpływają na wzrost osiągnięć zarówno ekonomiczno-finansowych, jak i społecznych pozwalają budować pozytywny wizerunek banku oraz umacniać reputację banku i postrzeganie jako instytucji zaufania publicznego, bezpiecznej i przyjaznej klientowi.

3. Utworzenie (bądź nie) przez instytucję oddzielnego komitetu ds. ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły (art.435.2.d)

W Banku funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykiem (KZR) będący organem opiniodawczo-doradczym Zarządu Banku w zakresie efektywnego kształtowania struktury ilościowej i jakościowej aktywów i pasywów w celu optymalizacji dochodu, przy jednoczesnym zachowaniu pełnego bezpieczeństwa Banku. W 2019 r. odbyło się 21 posiedzeń Komitetu Zarządzania Ryzykiem (KZR).

4. Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do organu zarządzającego (art.435.2.e)

W Banku funkcjonuje system bieżącego i okresowego informowania i raportowania o istotnych rodzajach ryzyka a podstawą monitorowania procesu zarządzania ryzykiem jest formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

- rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku,
- profilu ryzyka,
- stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
- wyników testów warunków skrajnych,
- skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Raporty z zakresu oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka Banku otrzymują:

- Zarząd Banku i Komitet Zarządzania Ryzykiem:
  - a) w cyklach miesięcznych w zakresie:
    - ryzyka kredytowego,
    - ryzyka stopy procentowej,
    - ryzyka płynności,
    - ryzyka walutowego,
    - ryzyka operacyjnego,
  - b) w cyklach kwartalnych w zakresie:
    - w ramach ryzyka kredytowego dodatkowo informacje w zakresie: ryzyka koncentracji, ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyka inwestycji, ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych,
    - adekwatności kapitałowej,
    - ryzyka braku zgodności.
- Rada Nadzorcza otrzymuje raporty w cyklach kwartalnych, półrocznych lub rocznych.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.

Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja; szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczych określa odrębna regulacja.

3. ZAKRES STOSOWANIA WYMOGÓW ROZPORZĄDZENIA (CRR art. 436)

Bank nie posiadał podmiotów zależnych, w związku z powyższym nie dokonywał konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

4. FUNDUSZE WŁASNE (CRR art. 437)

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonej ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych. Wysokość funduszy własnych (kapitał uznany) Banku od 01.01.2014 r. wyliczana jest zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV).

Na fundusze własne składał się kapitał Tier I oraz kapitał Tier II.

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych elementów funduszy własnych zawiera poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)	Opis głównych cech instrumentów	Przepis Rozporządzenia CRR
1.	Kapitał rezerwowý (fundusz zasobowy i rezerwowý)	39 414	Fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata (niepodzielny) oraz wpłat wpisowego	Art. 29 ust. 1.
2.	Fundusz ogólnego ryzyka	3 750	Fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata	Art. 26 ust. 1.
3.	Fundusz udziałowy	6 027	Wartość udziałów członkowskich.	Instrumenty kapitałowe wyemitowane w związku z zastosowaniem zasady praw nabytych w odniesieniu do instr. stanowiących pomoc państwa, które spełniają wymogi zakwalifikowania do CET1 określone w art. 484-487.
4.	Wartości niematerialne i prawne	-174	Wartość netto wartości niematerialnych i prawnych pomniejszająca fundusze własne zgodnie z zapisami art. 127 Prawa Bankowego	Art. 36 ust. 1 lit. b)

5.	Skumulowane inne całkowite dochody	161	Kwota, którą należy zgłosić, jest kwotą po odliczeniu wszelkich obciążeń podatk. dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych.	Art. 4 ust. 1 pkt 100 i art. 26 ust 1 lit d)
6.	Inne pozycje lub korekty kapitału CET1	0,00		Art. 6
7.	Zyski zatrzymane	0,00	Art. 26 ust. 2 CRR pozwala – pod warunkiem otrzymania wcześniejszej zgody właściwego organu – na włączenie do zysków zatrzymanych zysków z bież. okresu lub zysków rocznych, jeśli spełn. są pewne warunki.	Art. 26 ust. 2
Tier I		49 178		
8.	Korekta z tytułu ryzyka kredytowego	2 121	Rezerwa na ryzyko ogólne zaliczana do funduszy uzupełniających w wysokości do 1,25% aktywów ważonych ryzykiem.	Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego [do wysokości limitu 1,25% RWA]. Art. 62 lit. c). W przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej w kalkulacji ryzyka kredytowego w pozycji tej należy wykazać kwotę stanowiącą 1,25% eksp. ważonych ryzykiem.
9.	Pożyczka podporządkowana	1 499	Kwota instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych zaliczanych do T2 po spełnieniu warunków określonych w art. 62 lit. a), art. 63-65, art.. 66 lit. a), art. 67.	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podp. zaliczane do T2. Art.62 lit. a), art. 63-65, art. 66 lit. 2), art. 67. W pozycji należy przedstawić kwotę instrumentów kapitałowych i pożyczek podporządkowanych zaliczanych do T2 po spełnieniu warunków określonych w art. 62 lit. a), art. 63-65, art. 66 lit. a), art. 67.
Tier II		3 620		
RAZEM FUNDUSZE		52 798		

- Kapitał rezerwowy składa się z funduszu zasobowego i rezerwowego; w 2019 roku nastąpiło zwiększenie funduszu zasobowego ogółem o kwotę 10.551 tys. zł, z tego z podziału nadwyżki bilansowej za 2018 rok przekazano 9.651 tys. zł, wpłat wpisowego 0,9 tys. zł. Zmniejszenie funduszu w 2019 r. na kwotę 3.922 tys. zł wystąpiło w wyniku pokrycia straty z lat ubiegłych powstałej po przejściu Banku Spółdzielczego w Chełmnie.
- Fundusz ogólnego ryzyka został zwiększony o 300 tys. zł z podziału zysku za 2018 r.
- Postawę obliczania funduszu udziałowego stanowi kwota opłaconych udziałów oraz wypłat udziałów, na którą Bank uzyskał zgodę KNF w IV kwartale 2019 r.
- Rezerwa na ryzyko ogólne zwiększyła się o kwotę 300 tys. zł.
- Wartość jednego udziału wynosiła 466,00 zł.
- W 2019 r. nie dokonano sekurytyzacji aktywów.

5. WYMOGI KAPITAŁOWE (CRR art. 438)

Bank Spółdzielczy w Toruniu stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego,
- metodę podstawową w zakresie ryzyka walutowego.

Bank stosuje współczynnik wsparcia, o którym mowa w § 501 Rozporządzenia CRR tj. wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP), zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia wobec (MŚP) dla każdej z klas ekspozycji wg stanu na 31.12.2019 r.:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)
1.	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	506
2.	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	1 354
3.	Ekspozycje wobec sektora publicznego	28
4.	Ekspozycje kapitałowe	778
5.	Ekspozycje wobec instytucji	0
6.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	4 729
7.	Ekspozycje detaliczne	15 845
8.	Ekspozycje zabezpieczonych na nieruchomościach	0
9.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonania zobowiązania	430
10.	Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	191
11.	Ekspozycje z tyt. j. uczestnictwa w inst. zbiorowego inwestowania	393
12.	Inne ekspozycje	1 080
	RAZEM	25 334

Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka w tys. zł według stanu na dzień 31.12.2019 r.:

Wyszczególnienie	Alokacja kapitału regulacyjnego	Alokacja dodatkowego wymogu kapitałowego
Ryzyko kredytowe	25 334	7 909
Ryzyko rynkowe	-	-
Ryzyko operacyjne	2 996	-
Pozostałe wymogi	-	-
Ryzyko koncentracji zaangażowań	-	-
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	-	4 170
Ryzyko płynności	-	-
Ryzyko wyniku finansowego	-	-
Ryzyko kapitałowe	-	-

Pozostałe ryzyka	-	-
Kapitał regulacyjny	28 330	
Kapitał wewnętrzny	40 409	
Łączny współczynnik kapitałowy [%]	14,91	
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy [%]	10,45	

Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z „Zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Toruniu”.

W celu ustalenia łącznej wartości oszacowanych wymogów kapitałowych Bank dokonuje zestawienia wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka. Łączna wartość wewnętrznego wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka na dzień 31.12.2019 r. stanowiła kwotę 40.409 tys. zł i była wynikiem ryzyka ponoszonego przez Bank. Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z „Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Toruniu”.

6. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA (CRR art. 439)

Bank nie ogłasza informacji w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta, ponieważ w Banku nie występowały instrumenty pochodne oraz transakcje z przyrzeczeniem odkupu w rozumieniu art. 439 CRR.

7. BUFORY KAPITAŁOWE (CRR art. 440)

Tabela poniżej przedstawia ujawnienia w zakresie bufora antycyklicznego na dzień 31.12.2019 r.:

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego		
1	łączna kwota ekspozycji na ryzyko	354 133 tys. zł
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0%
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

8. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO (CRR art. 441)

Obowiązek ujawniania nie dotyczy Banku.

9. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO (CRR art. 442)

Stosowane w rachunkowości definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości (art.442 a)

Ekspozycje nieobsługiwane i restrukturyzowane są zdefiniowane w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 680/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. ustanawiającym wykonawcze standardy

techniczne dotyczące sprawozdawczości nadzorczej instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 (dalej: Rozporządzenie 680/2014).

Zgodnie z Załącznikiem V do Rozporządzenia 680/2014, za ekspozycje nieobsługiwane uznaje się ekspozycje, które spełniają dowolne z poniższych kryteriów:

- przeterminowanie istotnych ekspozycji o ponad 90 dni,
- małe prawdopodobieństwo wywiązania się w całości przez dłużnika ze swoich zobowiązań kredytowych bez konieczności realizacji zabezpieczenia, niezależnie od istnienia przeterminowanych kwot lub liczby dni przeterminowania.

Jednocześnie ekspozycje, w odniesieniu do których uznaje się, że miało miejsce niewykonanie zobowiązania zgodnie z art. 178 CRR, oraz ekspozycje, w odniesieniu do których stwierdzono utratę wartości zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, zawsze uznaje się za ekspozycje nieobsługiwane. W praktyce za ekspozycje nieobsługiwane Bank uznaje ekspozycje zagrożone.

Rozróżniamy następujące rodzaje należności zagrożonych:

1) w odniesieniu do ekspozycji kredytowych innych niż detaliczne:

a) ekspozycje kredytowe „poniżej standardu” – obejmujące:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 3 miesiące i nie przekracza 6 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno - finansowa może stanowić zagrożenie terminowej spłaty ekspozycji;

b) ekspozycje kredytowe „wątpliwe” – obejmujące:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy i nie przekracza 12 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ulega znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty w sposób istotny naruszają ich kapitały (aktywa netto);

c) ekspozycje kredytowe „stracone” – obejmujące:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 12 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalnie uniemożliwiający spłacenie długu,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, w stosunku do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji z wyjątkiem, gdy następuje ona na podstawie przepisów o komercjalizacji i prywatyzacji,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, przeciwko którym bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- ekspozycje kredytowe kwestionowane przez dłużników na drodze postępowania sądowego,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony;

2) w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych:

a) ekspozycje kredytowe „normalne” – obejmujące ekspozycje, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 6 miesięcy,

b) ekspozycje kredytowe „stracone” – obejmujące:

- ekspozycje, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, przeciwko którym Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony.

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego (art.442 b)

Dla potrzeb wyliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwej” lub „straconej”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. (wraz z zmianami z 12.10.2017 r.) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz zasady określone w „Procedurze tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banku oraz wyceny pozostałych aktywów”.

Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji (art. 442 c)

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2019 r., bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji z 13 stanów, tj. za okres od 31.12.2018 r. do 31.12.2019 r. w podziale na klasy przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2019 r.	Średnia od 31.12.2018 r. do 31.12.2019 r.
1	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych;	4 377	3 266
2	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych;	74 326	66 852
3	Ekspozycje wobec sektora publicznego	372	1 750
4	Ekspozycje kapitałowe	9 720	9 015
5	Ekspozycje wobec instytucji;	143 695	119 092
6	Ekspozycje wobec przedsiębiorców;	78 830	93 407
7	Ekspozycje detaliczne;	338 497	321 800
8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach;	0	0
9	Ekspozycje dot. niewykonania zobowiązania	11 150	11 133
10	Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka;	1 590	1 607
11	Ekspozycje z tytułu j. uczestnictwa w instytucjach w instytucjach zbiorowego inwestowania	8 096	7 028
12	Inne ekspozycje.	27 719	26 645
RAZEM		698 372	661 595

Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach (art.442d)

W zakresie struktury geograficznej przyjmuje się, iż terenem działania Banku jest teren województwa kujawsko - pomorskiego. W ocenie Banku ryzyko kredytowe na terenie działania Banku jest jednorodne i nie zachodzi potrzeba badania zaangażowania w poszczególne gminy bądź powiaty i województwa.

Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP, wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach (art. 442e)

Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2019 r. została zaprezentowana w poniższych tabelach:

a) struktura zaangażowania Banku wobec sektora finansowego:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość (w tys. zł)
1.	Banki	152 887
	Należności normalne	152 887
	Należności pod obserwacją	-
	Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		152 887

b) struktura zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość (w tys. zł)
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0
	Należności normalne	0
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	95 264
	Należności normalne	75 068
	Należności pod obserwacją	7 357
	Należności zagrożone	12 839
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	54 993
	Należności normalne	37 548
	Należności pod obserwacją	6 115
	Należności zagrożone	11 330
4.	Osoby prywatne	100 459
	Należności normalne	91 457
	Należności pod obserwacją	3 290
	Należności zagrożone	5 712
5.	Rolnicy indywidualni	139 456
	Należności normalne	128 336
	Należności pod obserwacją	4 763
	Należności zagrożone	6 357
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	570
	Należności normalne	374
	Należności pod obserwacją	0

Należności zagrożone	196
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym	390 742

c) struktura zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego:

Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
Należności normalne	67 504
Należności pod obserwacją	0
Należności zagrożone	0
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	67 504

Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach (z przyznanymi niewykorzystanymi liniami kredytowymi i udzielonymi gwarancjami) według stanu na dzień 31.12.2019 r. przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Branże	Wartość ¹² (w tys. zł)
1.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	152 301
2.	Górnictwo i wydobywanie	2 941
3.	Przetwórstwo przemysłowe	32 429
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę, parę wodną i powietrze do układów	3 831
5.	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz (...)	420
6.	Budownictwo	30 937
7.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	32 728
8.	Transport, gospodarka magazynowa	8 877
9.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6 910
10.	Informacja i komunikacja	250
11.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 441
12.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	24 392
13.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8 124
14.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 489
15.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	74 317
16.	Edukacja	1 621

¹² Kapitał + pozabilans

17.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	10 032
18.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3 123
19.	Inne	970
	Razem zaangażowanie z wyłączeniem osób prywatnych	397 133

Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorię ekspozycji wraz dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach (art. 442 f)

Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności (bez odsetek) w podziale na istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2019 r. przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł.):

Klasy należności	Bez określonego terminu	Do roku	1-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	Pow. 20 lat
1. Kasa	11 984	0	0	0	0	0
2. Należności od sektora finansowego	25 543	113 667	803	0	0	0
- pozostałe monetarne instytucje finansowe	25 543	113 667	803	0	0	0
3. Należności od sektora niefinansowego	27 635	76 843	154 514	81 325	47 401	4 970
- gospodarstwa domowe	17 002	51 322	116 213	64 715	42 397	4 970
- przedsiębiorstwa	10 493	25 437	38 001	16 559	5 004	0
- instytucje niekomercyjne	140	84	300	51	0	0
4. Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	0	6 503	25 013	26 929	0	0
RAZEM	65 162	197 013	180 330	108 254	47 401	4 970

Podział na istotne branże lub typy kontrahenta-kwoty: (art. 442 g)

- 1) ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, przedstawione oddzielnie,**
- 2) korekt z tytułu szczególnego i ogólnego rodzaju ryzyka kredytowego,**
- 3) narzutów związanych z korektami z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego w danym okresie sprawozdawczym.**

Strukturę należności zagrożonych w wartości bilansowej, tj. po pomniejszeniach o utworzone rezerwy celowe i pobraną prowizję od udzielonych kredytów rozliczoną wg ESP w rozbiu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2019 r. przedstawiają poniższe tabele:

a) przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie:

Lp.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyt i odsetki)	12 938
	Kredyty zagrożone, w tym:	12 303
	<i>Kredyty przeterminowane</i>	3 608
	Rezerwy celowe	6 771
	Korekta wartości	99
	Odsetki	635
RAZEM (wartość bilansowa)		6 068

b) przedsiębiorcy indywidualni:

Lp.	Przedsiębiorcy indywidualni	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyty i odsetki)	11 441
	Kredyty zagrożone, w tym:	10 961
	<i>Kredyty przeterminowane</i>	2 389
	Rezerwy celowe	3 293
	Korekta wartości	111
	Odsetki	480
RAZEM (wartość bilansowa)		8 037

c) osoby prywatne:

Lp.	Osoby prywatne	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyty i odsetki)	5 735
	Kredyty zagrożone, w tym:	5 049
	<i>Kredyty przeterminowane</i>	3 823
	Rezerwy celowe	4 158
	Korekta wartości	24
	Odsetki	686
RAZEM (wartość bilansowa)		1 553

d) rolnicy indywidualni:

Lp.	Rolnicy indywidualni	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyty i odsetki)	6 404
	Kredyty zagrożone, w tym:	6 189
	<i>Kredyty przeterminowane</i>	746
	Rezerwy celowe	1 986
	Korekta wartości	47
	Odsetki	215
RAZEM (wartość bilansowa)		4 371

Wartość bilansowa netto wszystkich ekspozycji zagrożonych wynosi **20.029 tys. zł.**

Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości (art.442 i)

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

- 1,5% - w przypadku kategorii „pod obserwacją”,
- 20% - w przypadku kategorii „poniżej standardu”,
- 50% - w przypadku kategorii „wątpliwe”,
- 100% - w przypadku kategorii „stracone”.

Stan rezerw celowych i odpisów na odsetki na początek i koniec roku obrotowego 2019 r. oraz ich zmiany przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

Kategorie należności	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenia rezerw (utworzenie)	Rozwiązanie rezerw	Stan na koniec roku obrotowego
Należności normalne	1	2	2	1
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	1	2	2	1
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności pod obserwacją	331	345	360	316
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	331	345	360	316
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności poniżej standardu	1 190	1 040	1 189	1 041
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	1 190	1 040	1 189	1 041
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności wątpliwe	5 105	4 014	5 121	3 998
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	5 105	4 014	5 121	3 998
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności stracone	9 956	8 308	7 096	11 168
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	9 956	8 308	7 096	11 168
- sektor budżetowy	-	-	-	-
RAZEM	16 583	13 709	13 768	16 524

Stan korekt wartości z tytułu zapłaconych przez klientów prowizji od naliczonych kredytów na początek i koniec 2019 r. zaprezentowano w poniższej tabeli (w tys. zł):

Korekty wartości	Stan na początek roku obrotowego	%	Stan na koniec roku obrotowego	%
Sektor niefinansowy				
w sytuacji normalnej	3 235	77,15%	3 836	89,56%
w sytuacji pod obserwacją	612	14,60%	167	3,90%
w sytuacji poniżej standardu	152	3,63%	144	3,36%
w sytuacji wątpliwej	175	4,17%	105	2,45%
w sytuacji straconej	19	0,45%	31	0,73%
RAZEM	4 193	100%	4 283	100%
Sektor budżetowy				
w sytuacji normalnej	3	x	1	x

10. STOSOWANE TECHNIKI OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO (CRR art. 453)

Bank stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego w ograniczonym zakresie. Jeżeli ekspozycja objęta jest ograniczeniem ryzyka kredytowego to Bank może uwzględniać ograniczenie ryzyka kredytowego przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

Bank stosuje rzeczywistą lub nierzeczywistą ochronę kredytową, według metody uproszczonej ujmowania zabezpieczeń.

Ochrona kredytowa rzeczywista oznacza, że w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, niewypłacalności, upadłości lub innego dotyczącego kontrahenta zdarzenia kredytowego określonego w transakcji, Bank może uptynić, dokonać transferu, przejąć lub zatrzymać zabezpieczenie.

W przypadku ochrony kredytowej nierzeczywistej strona trzecia umowy zobowiązuje się do zapłacenia określonej kwoty, w przypadku powstania niewypłacalności dłużnika.

Metoda uproszczona ujmowania zabezpieczeń oznacza, że w przypadku ochrony kredytowej rzeczywistej, rezydualny termin rozliczenia ochrony kredytowej nie może być krótszy od rezydualnego terminu zapadalności ekspozycji.

11. JAKOŚĆ KREDYTOWA EKSPOZYCJI RESTRUKTURYZOWANYCH

Ujawnienia w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych.

Tabela 1: Jakość kredytowa ekspozycji restrukturyzowanych wg stanu na 31.12.2019 r. (w tys. zł):

	a	b	c		d		e	f		g	h
			Wartość bilansowa brutto (w przypadku ekspozycji w bilansie) /kwota nominalna ekspozycji (w przypadku ekspozycji pozabilansowych)		Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw			Zabezpieczenia rzeczowe lub gwarancje finansowe otrzymane			
			Obsługiwane ekspozycje restrukturyzowane	Nieobsługiwane ekspozycje restrukturyzowane	W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	W tym ekspozycje dotknięte utratą wartości		Obsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych	Nieobsługiwanych ekspozycji restrukturyzowanych		
1	Kredyty i zaliczki	18.349	1.215		1.215	3.295	880	19.096			
2	<i>Banki centralne</i>	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00			
3	<i>Institucje rządowe</i>	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00			
4	<i>Institucje kredytowe</i>	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00			
5	<i>Inne instytucje finansowe</i>	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00			
6	<i>Przedsiębiorstwa niefinansowe</i>	16.477	429		429	2.971	428	16.686			
7	<i>Gospodarstwa domowe</i>	1.872	786		786	324	452	2.410			
8	Dłużne papiery wartościowe	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00			
9	Udzielone zobowiązania do udzielenia pożyczki	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00			
10	Łącznie	18.349	1.215		1.215	3.295	880	19.096			

Legenda:

	pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
	pola, których wypełnianie jest nieobowiązkowe

Tabela 2: Jakość kredytowa ekspozycji obsługiwanych i nieobsługiwanych w podziale według liczby dni przeterminowania na 31.12.2019 r. (w tys. zł).
WSKAŹNIK NPL: 7,50%

		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
		Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna											
		Ekspozycje obsługiwane					Ekspozycje nieobsługiwane						
		Nieprzetermi- nowane lub przetermi- nowane ≤ 30 dni	Przetermi- nowane > 30 dni ≤ 90 dni		Małe prawdopodob- ieństwo spłaty ekspozycji nieprzetermi- nowanych albo przetermi- nowanych ≤ 90 dni	Przeter- minowa- ne > 90 dni ≤ 180 dni	Przetermi- nowane > 180 dni ≤ 1 rok	Przetermi- nowane > 1 rok ≤ 5 lat	Przeterminowa- ne powyżej 5 lat	Przeter- minowa- ne > 5 lat ≤ 7 lat	Przeter- minowa- ne > 7 lat	W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	
1	Kredyty i zaliczki	426.443	425.724	719	34.577	25.300	1.822	2.380	4.695	380			591
2	<i>Banki centralne</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
3	<i>Institucje rządowe*</i>	67.142	67.142	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
4	<i>Institucje kredytowe</i>	1.193	1.193	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
5	<i>Inne instytucje finansowe</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
6	<i>Przedsiębiorstwa niefinans.</i>	261.982	261.625	357	29.402	23.355	1.148	2.002	2.832	65			552
7	<i>W tym MŚP</i>	127.725	127.704	21	23.234	17.794	1.052	1.707	2.648	32			517

8	<i>Gospodarstwa domowe</i>	96.126	95.764	362	5.175	1.945	674	378	1.863	315			39
9	Dłużne papiery wart.	1.460	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
10	<i>Banki centralne</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
11	<i>Institucje rządowe</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
12	<i>Institucje kredytowe</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
13	<i>Inne instytucje finansowe</i>	1.460	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
14	<i>Przedsiębiorstwa niefinansowe</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			0,00
15	Ekspozycje pozabilansowe												1.152
16	<i>Banki centralne</i>												0,00
17	<i>Institucje rządowe</i>												0,00
18	<i>Institucje kredytowe</i>												0,00

19	Inne instytucje finansowe												0,00
20	Przedsiębiorstwa niefinansowe												1.020
21	Gospodarstwa domowe												132
22	łącznie	427.903	425.724	719	34.577	25.300	1.822	2.380	4.695	380	172	208	1.743

*jednostki samorządu terytorialnego

Legenda:

	pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
	pola, których wypełnianie jest nieobowiązkowe
	pola zablokowane, zgodnie ze wzorcem zaprezentowanym w „Wytycznych dotyczących ujawniania w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych” (EBA/GL/2018/10)
	kolumny „h” oraz „i” - dostosowano do podziału terminowego obowiązującego w sprawozdawczości FINREP , formularz F.18, w wytycznych EBA obowiązują przedziały: kol „h” - przeterminowane >1 rok <=2 lata, kol „i” - przeterminowane >2 lata<=5 lat

Tabela 3: Ekspozycje obsługiwane i nieobsługiwane oraz związane z nimi rezerwy wg stanu na 31.12.2019 r. (w tys. zł)

		Wartość bilansowa brutto/kwota nominalna					Skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego i rezerw						Skumulowane odpisania częściowe	Otrzymane zabezpieczenie i gwarancje finansowe				
		Ekspozycje obsługiwane			Ekspozycje nieobsługiwane		Ekspozycje obsługiwane – skumulowana utrata wartości i rezerwy			Ekspozycje nieobsługiwane – skumulowana utrata wartości, skumulowane ujemne zmiany wartości godziwej z powodu ryzyka kredytowego i rezerw				Z tytułu ekspozycji obsł.	Z tytułu ekspozycji nieobsługiwanych			
			W tym etap 1	W tym etap 2		W tym etap 2	W tym etap 3		W tym etap 1	W tym etap 2		W tym etap 2		W tym etap 3				
1	Kredyty i zaliczki	426.443			34.577				316				16.216					32.537
2	<i>Banki centralne</i>	0,00			0,00				0,00				0,00					0,00
3	<i>Institucje rządowe*</i>	67.142			0,00				0,00				0,00					0,00
4	<i>Institucje kredytowe</i>	1.193			0,00				0,00				0,00					0,00
5	<i>Inne instytucje finansowe</i>	0,00			0,00				0,00				0,00					0,00
6	<i>Przedsiębiorstwa niefinansowe</i>	261.983			29.402				273				12.058					28.506
7	<i>W tym MŚP</i>	127.725			23.234				202				10.072					23.010
8	<i>Gospodarstwa domowe</i>	96.125			5.175				43				4.158					4.031
9	Dłużne papiery wartościowe	1.460			0,00				0,00				0,00					0,00

10	Banki centralne	0,00			0,00			0,00			0,00					0,00
11	Institucje rządowe	0,00			0,00			0,00			0,00					0,00
12	Institucje kredytowe	0,00			0,00			0,00			0,00					0,00
13	Inne instytucje finansowe	1.460			0,00			0,00			0,00					0,00
14	Przedsiębiorstwa niefinansowe	0,00			0,00			0,00			0,00					0,00
15	Ekspozycje pozabilansowe	1.080			1.153			1.080			1.153					0,00
22	łącznie	428.983			35.730			1.396			17.369			5.364	427.697	32.537

*jednostki samorządu terytorialnego

Legenda:

	pola, których wypełnianie jest obowiązkowe
	pola, których wypełnianie jest nieobowiązkowe
	pola zablokowane, zgodnie z objaśnieniami poniżej nie dotyczy banków stosujących krajowe zasady rachunkowości
	pola zablokowane, zgodnie ze wzorcem zaprezentowanym w „Wytycznych dotyczących ujawniania w zakresie ekspozycji nieobsługiwanych i restrukturyzowanych” (EBA/GL/2018/10)

Tabela 4: Zabezpieczenie uzyskane przez przejęcie i postępowania egzekucyjne wg stanu na 31.12.2019 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Zabezpieczenie uzyskane przez przejęcie	
		Wartość w momencie początkowego ujęcia	Skumulowane ujemne zmiany
1	Rzeczowe aktywa trwałe	0,00	0,00
2	Inne niż rzeczowe aktywa trwałe	0,00	0,00
3	<i>Nieruchomości mieszkalne</i>	0,00	0,00
4	<i>Nieruchomości komercyjne</i>	0,00	0,00
5	<i>Ruchomości (samochody, środki transportu itp.)</i>	0,00	0,00
6	<i>Kapitał własny i instrumenty dłużne</i>	0,00	0,00
7	<i>Pozostałe</i>	0,00	0,00
8	łącznie	0,00	0,00

Legenda:

--

 pola, których wypełnianie jest obowiązkowe

12. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ (CRR art. 443)

Tabela poniżej przedstawia kwotę aktywów obciążonych i wolnych od obciążeń wg stanu na 31.12.2019 r.:

Aktywa	Wartość bilansowa aktywów obciążonych (w tys. zł)	Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń (w tys. zł)
Instrumenty kapitałowe	-	17 862
Dłużne papiery wartościowe	-	1 460
Inne aktywa	-	619 657

13. KORZYSTANIE Z ECAI - ZEWNĘTRZNYCH INSTYTUCJI OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ (CRR art. 444)

W 2019 roku Bank nie korzystał z usług zewnętrznej firmy ratingowej.

14. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE (CRR art. 445)

Wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe w całym 2019 roku nie wystąpił.

15. RYZYKO OPERACYJNE (CRR art. 446)

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia przez Bank strat, wynikających z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów informatycznych lub zdarzeń zewnętrznych. Bank obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA).

Klasyfikacja zdarzeń operacyjnych służy identyfikacji przyczyn powstawania tych zdarzeń, pomiarowi ryzyka operacyjnego oraz wykorzystania narzędzi statystycznych.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją M KNF obejmuje 7 kategorii.

Proces ewidencji incydentów ryzyka operacyjnego realizowany jest za pomocą programu informatycznego wspomagającego zarządzanie ryzykiem operacyjnym, który umożliwia rejestrację, analizę pomiar i monitorowanie ryzyka.

W 2019 r. zarejestrowano łącznie 806 incydentów ryzyka operacyjnego o łącznej wartości strat 6 tys. zł. Limit kapitału na ryzyko operacyjne nie został przekroczony. Incydenty z kategorii 6 i 7 stanowią 83,1% ogółu zarejestrowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotyczą głównie: przekroczeń pogotowia kasowego, różnic kasowych i bankomatowych, awarii bankomatów oraz incydentów IT.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2019 r.:

Lp.	Podział wg kategorii	Razem	Straty (w tys. zł)
1	Oszustwa wewnętrzne	0	-
2	Oszustwa zewnętrzne	0	-
3	Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1	-
4	Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności	169	-
5	Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	3	-
6	Zakłócenia działalności gospodarczej i awarie systemu	158	5,5
7	Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	312	3
Razem		643	8,5

W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego, w Banku podejmowane były działania prewencyjne polegające m. innymi na:

- zaktualizowania procedur dotyczących ciągłości działania, listy procesów krytycznych oraz planów ciągłości działania w celu dostosowania do zmian organizacyjnych banku,
- przeprowadzenia kontroli wewnętrznej w zakresie przechowywania dokumentacji bankowej,
- organizowaniu cyklu szkoleń dla nowozatrudnionych pracowników mających na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego

W 2019 roku nie odnotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które istotnie wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku.

16. EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM (CRR art. 447)

Zróznicowanie między ekspozycjami pod względem ich celów, w tym w zakresie zysków kapitałowych oraz celów strategicznych, a także przegląd stosowanych technik rachunkowości oraz metod wyceny, w tym zasadnicze założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz wszystkie znaczące zmiany tych praktyk (art. 447 a)

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny, w tym podstawowe założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz opis wszelkich istotnych zmian tych praktyk przedstawiono poniżej.

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, nie notowane na giełdzie na dzień 31.12.2019 r.:

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Ilość akcji/udziałów	Wartość bilansowa w tys. zł	Cel nabycia
1.	Akcje SGB-Bank S.A.	52 599	5 418	Przyczyny strategiczne
2.	Akcje BPS S.A.	36 344	85	Przyczyny strategiczne
RAZEM		88 943	5 503	-

- W portfelu Banku na dzień 31.12.2019 r. znajduje się 52 599 akcji Banku Zrzeszającego SGB – Banku S.A. w Poznaniu w kwocie 5 418 tys. zł o wartości nominalnej 100 zł za sztukę. Bank posiada również akcje Banku Polskiej Spółdzielczości w kwocie 85 tys. zł.
- Bank jest również w posiadaniu akcji Kujawsko Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, których wartość bilansowa wynosi zero ze względu na utworzony w latach ubiegłych odpis aktualizujący ich wartość w wysokości 100% wartości nominalnej.
- Bank posiada udziały w Spółdzielni Mieszkaniowej „Komunalnik” w Toruniu w wysokości 0,4 tys. zł, udziały w PSS Społem w kwocie 3 tys. zł oraz udziały w GS Lisewo w kwocie 0,7 tys. zł. Z racji współpracy w zakresie ubezpieczeń z Towarzystwem Ubezpieczeń Wzajemnych „Concordia”, Bank posiada udziały w wysokości 4 tys. zł w TUW „Concordia”, na które w latach ubiegłych utworzono odpis w wysokości 50% wartości nominalnej. Ponadto Bank posiada dwa udziały o wartości 2 tys. zł. w Spółdzielni Systemu Ochrony Instytucjonalnej IPS oraz w Business Center Lab sp. z o.o. w kwocie 2.755 tys. zł.

Bankowe papiery wartościowe według stanu na dzień 31.12.2019 r.:

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość akcji/udziałów	Wartość bilansowa w tys. zł	Cel nabycia
1.	Bankowe pap. wart. SGB-Bank S.A.	250	251	Przyczyny strategiczne
2.	Bankowe pap. wart. SGB-Bank S.A.	200	202	Przyczyny strategiczne
3.	Bankowe pap. wart. SGB-Bank S.A.	1 000	1 007	Przyczyny strategiczne
RAZEM		1 450	1 460	-

Bank posiada 250 sztuk Bankowych Papierów Wartościowych SGB – Bank S.A. serii D podporządkowanych w rozumieniu art. 127 ust. 3 pkt. 2 lit. b Prawo bankowe o numerze od 3061 do 3310 wyemitowanych przez SGB – Bank S.A. w dniu 13 listopada 2013 r. o wartości nominalnej 1 tys. zł każdy, 200 sztuk Bankowych Papierów Wartościowych SGB – Bank S.A. serii E podporządkowanych w rozumieniu art. 127 ust. 3 pkt. 2 lit. b Prawo bankowe o numerze od 15620 do 15819 wyemitowanych przez SGB – Bank S.A. w dniu 15 października 2015 r. o wartości nominalnej 1 tys. zł każdy oraz 1 000 sztuk Bankowych Papierów Wartościowych SGB – Bank S.A. serii G podporządkowanych w rozumieniu art. 127 ust. 3 pkt. 2 lit. b Prawo bankowe o numerze od 176001 do 18600 wyemitowanych przez SGB – Bank S.A. w dniu 10 kwietnia 2019 r. o wartości nominalnej 1 tys. zł każdy. Wartość BPW wraz z naliczonymi odsetkami na 31.12.2019 r. wynosi 1 460 tys. zł. Zasady naliczania i wypłaty odsetek od BPW określone zostały w prospekcie emisyjnym SGB – Bank S.A.

Jednostki TFI według stanu na dzień 31.12.2019 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w tys. zł	Cel nabycia
1.	SGB Bankowy	5 005	Zysk z inwestycji
2.	Certyfikaty inwestycyjne FIZAN	1 499	Sprzedaż wierzytelności kredyt.
3.	Generali Korona Dochodowy	3 003	Zysk z inwestycji
4.	Generali Korona Akcje	88	Zysk z inwestycji
RAZEM		9 595	-

We wrześniu 2014 r. Bank nabył certyfikaty inwestycyjne SGB Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych **FIZAN** o wartości 1 590 tys. zł. Celem dokonania inwestycji przez Bank było zawarcie transakcji dotyczącej sprzedaży kredytu klienta będącego w sytuacji straconej a w zamian nabycie certyfikatów inwestycyjnych. Bank zobowiązał się, że w terminie dwóch lat od dnia objęcia certyfikatów inwestycyjnych nie będzie żądać wykupu certyfikatów ani ich zbywać. Wartość bilansowa nabytych certyfikatów na dzień 31.12.2019 r. wynosi 1 499 tys. zł.

Bank w 2019 r. zakupił jednostki TFI SGB Bankowy (Gotówkowy) Generali Investment za kwotę 5 000 tys. zł. Jest to specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty, subfundusz pieniężny, o niskim ryzyku inwestycyjnym. Celem inwestycyjnym jest ochrona realnej wartości aktywów subfunduszu, a głównymi kategoriami lokat subfunduszu są dłużne papiery wartościowe i instrumenty rynku pieniężnego. Wartość bilansowa nabytych jednostek na dzień 31.12.2019 r. wynosi 5 005 tys. zł.

W 2019 r. Bank również zakupił jednostki TFI Generali Korona Dochodowy za kwotę 3 000 tys. zł. Celem subfunduszu jest ochrona realnej wartości jego aktywów. Subfundusz inwestuje w instrumenty rynku pieniężnego, takie jak bony skarbowe, krótkoterminowe lokaty bankowe oraz dłużne papiery wartościowe o terminie wykupu nieprzekraczającym roku, charakteryzujące się wysokim bezpieczeństwem oraz niskimi wahaniami wartości. Wartość bilansowa nabytych jednostek na dzień 31.12.2019 r. wynosi 3 003 tys. zł.

W 2017 r. Bank zakupił również jednostki TFI Generali Korona Akcje za kwotę 100 tys. zł. Celem subfunduszu jest długoterminowy wzrost wartości jego aktywów w wyniku lokat subfunduszu w akcje polskich spółek. Udział akcji w aktywach subfunduszu nie może być niższy niż 60%. Są to przede wszystkim akcje dużych spółek, subfundusz może też kupować akcje firm o średniej kapitalizacji. Lokaty w akcje i inne papiery wartościowe są dokonywane przede wszystkim na podstawie analizy fundamentalnej, szczególnie w przypadku papierów o charakterze udziałowym. Podstawowym kryterium jest określenie rynkowej i technologicznej przewagi firmy oraz jakości zarządzania przedsiębiorstwem. Wartość bilansowa nabytych jednostek na dzień 31.12.2019 r. wynosi 88 tys. zł.

Zgodnie z przyjętą w Banku Polityką rachunkowości wyceny aktywów i pasywów na dzień bilansowy dokonuje się według zasad określonych w ustawie, z uwzględnieniem odpowiednio przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, przepisów rachunkowości zabezpieczeń oraz następujących zasad:

- aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych, z zastrzeżeniem, że zobowiązanie, które ma zostać rozliczone przez przekazanie instrumentu kapitałowego, którego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, należy wycenić według zamortyzowanego kosztu;
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej;
- kredyty i pożyczki oraz inne należności banku, które nie zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, z wyłączeniem dłużnych papierów wartościowych stanowiących zabezpieczenie FOŚG, wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, do

momentu wyłączenia aktywów finansowych z bilansu, w którym skumulowane skutki zmian wartości godziwej ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach finansowych; naliczone odsetki ujmuje się w przychodach z tytułu odsetek; należne dywidendy ujmuje się w przychodach z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu; w przypadku, w którym nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych, bank ujmuje skumulowane straty ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny jako koszty finansowe z tytułu odpisów aktualizujących;

- akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych, wycenia się według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących, lub według wartości godziwej;
- akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych, które bank przeznacza do sprzedaży wycenia się w wartości bilansowej albo w wartości godziwej, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa, z uwzględnieniem oszacowanych przez bank kosztów sprzedaży;
- aktywa przejęte za długi wycenia się według wartości godziwej, a skutki wyceny zalicza się odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych lub pozostałych kosztów operacyjnych; w przypadku gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy;
- zobowiązania finansowe, które nie zostały zakwalifikowane do aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej;
- zobowiązania finansowe powstałe w wyniku utrzymania przez bank zaangażowania w przeniesionych aktywach finansowych lub powstałe w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, a których nie wyłączono z bilansu, wycenia się:
  - a) według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, jeżeli przeniesiony składnik aktywów wyceniany jest wg tej metody,
  - b) w wartości godziwej, jeżeli przeniesiony składnik aktywów wyceniany jest według tej metody;
- rezerwy wycenia się w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości,
- kapitały (fundusze) własne oraz pozostałe aktywa i pasywa wycenia się w wartości nominalnej.

17. EKSPozyCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM (CRR art. 448)

Charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia oraz częstotliwość pomiarów ryzyka stopy procentowej (art. 448 a)

Ryzyko stopy procentowej jest definiowane przez Bank, jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz bilansową wartość zaktualizowaną kapitału, jak również na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku. W ramach ryzyka stopy procentowej bank wyróżnia następujące kategorie:

- 1) ryzyko przeszacowania - wynikające z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych, Bank bada wpływ tego ryzyka na:
  - a) wynik finansowy – zakładając równoległe przesunięcie krzywej dochodowości,

b) wartość ekonomiczną kapitału – zakładając równoległe oraz nierównoległe przesunięcie krzywej dochodowości;

2) ryzyko bazowe - spowodowane niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej odbywa się z częstotliwością miesięczną, dla wszystkich walut, przy wykorzystaniu następujących metod:

- analizy luki przeszacowania,
- symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizy zaktualizowanej wartości ekonomicznej,
- analizy podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z oceną ryzyka stopy procentowej.

W zakresie przyszłych wcześniejszych spłat większości produktów kredytowych Bank pobiera prowizję rekompensacyjną. W przypadku wcześniejszego wycofania depozytów przez Klientów Bank nie stosuje sankcji w postaci dodatkowych opłat lub prowizji. W takich przypadkach Klient otrzymuje niższe odsetki lub nie otrzymuje ich wcale.

Wahania w zakresie zysku, wartości gospodarczej lub innego stosownego wskaźnika używanego przez kierownictwo Banku do oceny skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych (art. 448 b)

Testy warunków skrajnych przeprowadzane są w związku z dokonywaną oceną potencjalnego wpływu na sytuację finansową Banku dużych zmian parametrów rynkowych lub zmian w profilu ryzyka Banku. Stanowią one narzędzie diagnostyczne oceniające stabilność przychodów Banku w sytuacjach niekorzystnych.

Bank przeprowadza test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej obejmujący łącznie dwa aspekty badania sytuacji szokowej, tj. w zakresie:

- ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o 200 p.b. oraz
- wpływu zmian stóp procentowych o 200 p.b. na wartość zaktualizowaną kapitału Banku.

W przypadku spadku stóp o 200 p.b. wynik odsetkowy Banku w skali 12 miesięcy zmniejszy się o 4.170 tys. zł, natomiast przy założeniu, że stopy procentowe wzrosną o 200 p. b. wynik odsetkowy wzrośnie o 1.607 tys. zł.

Na dzień 31.12.2019 r. wrażliwość wartości zaktualizowanej kapitału Banu wynikająca ze wzrostu stóp procentowych o 200 p.b. wynosi 391 tys. zł, co stanowi 0,7% funduszy własnych, przy spadku stóp o 200 p.b., (-) 393 tys. zł, co stanowi 0,7% funduszy własnych.

Łączna zmiana wartości zaktualizowanej kapitału i wyniku odsetkowego w przypadku wzrostu, bądź spadku stóp procentowych w odniesieniu do funduszy własnych:

Zmiana	Zmiana wyniku odsetkowego	Zmiana wartości ekonomicznej Banku	Łączna zmiana	% FW
200 p.b.	1.607	391	1.998	3,8%
(-) 200 p.b.	(-) 4.170	(-) 393	(-) 4.563	(-) 8,6%

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku, uwzględnia się ryzyko stopy procentowej, które na 31.12.2019 r. było istotne. Utworzony kapitał wewnętrzny wyniósł 4.170 tys. zł.

18. EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE (CRR art. 449)

Na dzień 31.12.2019 r. Bank nie posiadał ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

19. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ (CRR art. 450)

Postanowienia ogólne

Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, określa zasady ustalania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Toruniu zwana dalej „Polityką”.

Celem wprowadzenia Polityki jest:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i niezachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego w Toruniu akceptowalny ogólny poziom ryzyka;
- 2) wspieranie realizacji przyjętej przez Bank strategii działania oraz strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ograniczenie ryzyka konfliktu interesów.

Bank realizuje Politykę z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej z § 29 ust. 2 Rozporządzenia, tj. odpowiednio do formy prawnej w jakiej działa, rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności.

Postanowień niniejszej Polityki nie stosuje się do członków Rady Nadzorczej Banku. Na podstawie § 25 ust. 1 Rozporządzenia. Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują wynagrodzenie ustalone uchwałą Zebrania Przedstawicieli, bez podziału na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia.

Polityka opracowana została na podstawie:

- Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 1997 r. Nr 140, poz. 939 z późn. zm.), zwana dalej „Ustawą”;
- Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 604/2014 z dnia 4 marca 2014 r. uzupełniającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych w odniesieniu do kryteriów jakościowych i właściwych kryteriów ilościowych ustalania kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka instytucji.

Zgodnie z określoną w § 29 ust. 2 Rozporządzenia zasadą proporcjonalności i przeprowadzoną przez Bank oceną kryteriów jakościowych i odpowiednich kryteriów ilościowych określonych w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014 przez osoby zajmujące stanowiska istotne w Banku, rozumie się wyłącznie członków Zarządu, związanych z Bankiem umową o pracę, ponieważ:

- Bank jest działającą na rynku lokalnym spółdzielnią, która nie jest znaczącą jednostką pod względem rozmiaru działalności i ryzyka związanego z prowadzoną działalnością oraz funkcjonującą w Banku struktury organizacyjnej;
- Bank działa na terenie województwa Kujawsko-Pomorskiego, zgodnie ze Statutem;
- decyzje w zakresie inwestycji w instrumenty finansowe i kapitałowe oraz decyzje kredytowe powyżej 500.000,00 zł. są podejmowane tylko przez Zarząd;
- tylko Zarząd ustala limity ograniczające narażenie Banku na ryzyko oraz decyduje o profilu podejmowanego ryzyka;
- oprocentowanie depozytów jest ustalane uchwałą Zarządu Banku; możliwość indywidualnego podwyższenia oprocentowania (stopa negocjowana) należy do kompetencji Wiceprezesa Zarządu nadzorującego pion handlowy do wysokości nie wyższej niż 0,25 punktu procentowego powyżej stopy standardowej, natomiast podwyższenie stóp powyżej tego progu wymaga jednomyślnej decyzji dwóch członków Zarządu.

Zasady oceny efektów pracy członków Zarządu

Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego członka Zarządu. Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza. Ocena ta dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego, nie później niż do końca II kwartału roku następującego po okresie oceny, i obejmuje 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę.

Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Ocenię podlegają m.in. wskaźniki osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do:

- realizacji planu finansowego,
- jakości portfela kredytowego,
- jakości zarządzania ryzykami,
- uzyskanej oceny nadzorczej BION.

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- pozytywną ocenę kwalifikacji;
- efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
- uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
- jakość zarządzania organizacją i zasobami ludzkimi w Banku w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu;
- wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrole Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu;
- poziom realizacji przyjętej Strategii rozwoju Banku oceniony przez Radę Nadzorczą.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny efektów pracy członka Zarządu w czterostopniowej skali punktowej.

Efekty pracy członków Zarządu mogą być ocenione jako:

- Dobre – ocena 1,

- Zadawalające – ocena 2,
- Budzące zastrzeżenia – ocena 3,
- Niedostateczne – ocena 4.

Zasady wypłaty premii rocznej

1. Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.
2. Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu Banku nie może przekraczać wysokości 5% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego brutto, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Wysokość premii dla członka Zarządu Banku ustalana jest jako odsetek osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego, w następujący sposób:

Ocena efektów pracy członka Zarządu	Minimalna wysokość premii	Maksymalna wysokość premii
Ocena 1 – ocena dobra	30%	40%
Ocena 2 – ocena zadawalająca	20%	29%
Ocena 3 – ocena budząca zastrzeżenia	0%	0%
Ocena 4 – ocena niedostateczna	0%	0%

4. Rada Nadzorcza podejmuje decyzje o przyznaniu premii rocznej w formie uchwały dla poszczególnych członków Zarządu Banku na zasadach określonych w „Regulaminie wynagradzania członków Zarządu”.
5. Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:
  - negatywnej oceny pracy członka Zarządu;
  - zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych o którym mowa w art. 142 ust. 1 Ustawy Prawo bankowe;
  - zagrożenia upadłością;
  - gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub był odpowiedzialny za takie działania;
  - nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem;
  - premia roczna nie jest wypłacana, bez względu na wynik oceny wskaźników, w przypadku udzielenia przez Komisję Nadzoru Finansowego upomnienia na piśmie lub zastosowania przez Komisję Nadzoru Finansowego sankcji określonych w art. 138 ust. 3 – 5 Prawa bankowego.
6. Przyznana członkowi Zarządu premia roczna wypłacana jest w formie pieniężnej w podziale: 60% premii rocznej wypłacane jest niezwłocznie po przyznaniu, nie później niż do końca miesiąca w którym została przyznana, pozostała część tj. 40% podlega odroczeniu.
7. Przyjmuje się trzyletni okres odroczenia pozostałej części premii rocznej.
  8. Odroczonej części premii zostaje rozłożona na 3 równe roczne raty płatne z dołu.

9. Rada Nadzorcza dokonuje weryfikacji poziomu przyznanej części odroczonej premii rocznej oraz podejmuje decyzje o jej wypłacie na podstawie ponownej oceny wyników, zwracając szczególną uwagę na wskaźnik kredytów zagrożonych czy nie został przekroczony.
10. Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie oceny nie powoduje pozbawienia go prawa do części odroczonej premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu Banku pod kątem wypłaty części odroczonej premii rocznej, obejmuje okres pełnienia funkcji członka Zarządu Banku oraz konsekwencje podjętych w tym okresie decyzji.
11. W przypadku ustania stosunku pracy w związku z przejściem członka Zarządu na emeryturę lub rentę, Rada Nadzorcza może podjąć decyzję o jednorazowej wypłacie premii odroczonej oraz o wypłacie premii w całości za ostatni okres podlegający ocenie.

Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu wg stanu na 31.12.2019 r.

Wartość wynagrodzeń trzech członków Zarządu za rok obrotowy 2019 wyniosła:

- 624.000,00 zł – wynagrodzenie stałe,
- 267.865,04 zł – premia roczna wypłacona w 2019 r.,
- 39.437,52 zł – wynagrodzenie zmienne.

Wynagrodzenie w formie zmiennej wyniosło 39.437,52 zł i wypłacone zostało w formie dodatkowych świadczeń pozapłacowych, składek na Pracownicze Programy Emerytalne oraz przychodu z tytułu korzystania z samochodów służbowych do celów prywatnych. Stosunek zmiennych składników wynagrodzeń członków Zarządu do stałych w 2019 roku wynosił 42,9 %.

Odroczone części premii rocznej dla członków Zarządu według stanu na dzień 31.12.2019 r.:

Rok	Kwota odroczonej premii rocznej	Premia odroczonej podlegająca wypłacie w 2019 roku	Premia odroczonej podlegająca wypłacie w latach 2021 i 2022
2016	19.547,01	19.200,00	-
2017	39.768,50	19.153,78	20.614,72
2018	65.950,48	21.780,32	44.170,16

Utworzona rezerwa na premię za rok 2019 w kwocie 249.600,00 zł.

Należna premia roczna dla Zarządu za rok 2019 w kwocie 249.600,00 zł stanowiąca 4,6 % zysku brutto w podziale:

Rok	Premia należna	Premia podlegająca wypłacie w 2020 r	Premia odroczonej podlegająca wypłacie w latach 2021-2023
2019	249.600,00	149.760,00	99.840,00

20. RYZYKO PŁYNNOŚCI I POZYCJI PŁYNNOŚCIOWEJ

(Rekomendacja P)

Rola i zakres odpowiedzialności jednostek biznesowych oraz komitetów zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności

Pierwszy poziom zarządzania ryzykiem płynności stanowi komórka zarządzająca operacyjnie tym ryzykiem w zakresie lokowania nadwyżek środków. W Banku Spółdzielczym w Toruniu jest to Zespół Wsparcia. Do jego zadań należy w szczególności zarządzanie płynnością bieżącą, krótkoterminową i długoterminową, w tym: lokowanie i utrzymywanie na wymaganym poziomie środków na rachunku minimum depozytowego, lokowanie pozostałych dostępnych środków na lokaty ujmowane jako aktywa płynne w nadzorczych miarach płynności lub też we wpływach w rachunku wskaźnika LCR, lokowanie środków w dłużne papiery wartościowe Skarbu Państwa, ograniczanie ryzyka płynności poprzez dopasowywanie terminów zapadalności aktywów do terminów wymagalności pasywów. W celu optymalizacji rentowności Bank stosuje również w każdym dniu roboczym zasadę zakładania automatycznego depozytu O/N. Główną działalnością Banku jest działalność kredytowo – depozytowa, która wykonywana jest poprzez dedykowane ku temu komórki i sieć sprzedaży. W uzasadnionych przypadkach w celu minimalizowania ryzyka płynności komórki operacyjnie zarządzające ryzykiem płynności zasięgają opinii komórki zarządzającej ryzykiem płynności na drugim poziomie. Komórka ta – Zespół Ryzyk wykonuje zadania związane z identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i sprawozdawaniem ryzyka płynności. Jest to drugi poziom zarządzania ryzykiem płynności. Do zadań tego zespołu należy w szczególności: codzienne wyznaczanie pozycji płynnościowej w zakresie nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR, informowanie jednostki zarządzającej IPS o wynikach dokonywanych pomiarów, sporządzanie miesięcznych analiz dotyczących zarządzania ryzykiem płynności zawierających w szczególności: analizę źródeł finansowania działalności, analizę wskaźników płynności, w tym wskaźnika zrywalności depozytów, analizę urealnionej luki płynności, analizę kwoty środków do natychmiastowej dyspozycji, dokonywanie kwartalnych testów warunków skrajnych w oparciu o przyjęte negatywne scenariusze sytuacji skrajnej.

Sposób pozyskiwania finansowania działalności

Bank pozyskuje finansowanie działalności głównie poprzez kierowanie swojej oferty depozytowej do sektora niefinansowego. Bank stara się zdywersyfikować swoją ofertę z punktu widzenia terminów wymagalności depozytów, jak i charakteru depozytu (depozyty terminowe i bieżące). Z uwagi na ryzyko rynkowe Bank w ograniczonym zakresie oferuje swoim klientom depozyty z pierwotnym terminem wymagalności powyżej jednego roku. Bank oferuje klientom depozyty zarówno w sieci swoich placówek, jak i w Internecie. Oferta Banku skierowana jest również do jednostek samorządowych oraz w mniejszym stopniu do podmiotów sektora finansowego. Do finansowania działalności kredytowej wykorzystywane są głównie fundusze własne a także stabilna część depozytów wskazanych powyżej.

Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością

Funkcje skarbowe wykonuje Zespół Wsparcia są one w pełni scentralizowane w skali Banku. Funkcje zarządzania płynnością rozumiane jako funkcje monitorowania i kontrolowania ryzyka płynności wykonuje Zespół Ryzyk. Funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane w skali Banku.

Komórki zaangażowane w wykonywanie funkcji skarbowych i zarządzania płynnością współpracują ze sobą w zakresie stosowania środków mitygujących.

Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się z zgodnie zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie. W zakresie zarządzania ryzykiem płynności w ramach zrzeszenia SGB Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- prowadzi rachunki bankowe Banku, za pomocą których przeprowadzane są rozliczenia pieniężne i utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa,
- nalicza, utrzymuje i odprowadza rezerwę obowiązkową,
- prowadzi inne rachunki Banku,
- dokonuje w imieniu Banku rozrachunki międzybankowe,
- nalicza i odprowadza należne wpłaty do BFG,
- prowadzi odrębny rachunek, na którym utrzymywane są aktywa Banku w związku z realizacją obowiązków wynikających z uczestniczenia w systemie BFG,
- pośredniczy w nabywaniu i zbywaniu instrumentów finansowych,
- udziela Bankowi kredytów, pożyczek i gwarancji.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności w ramach zrzeszenia Bank:

- otwiera i posiada rachunek w Banku Zrzeszającym,
- przeprowadza za pomocą rachunku bieżącego rozliczenia pieniężne i utrzymuje rezerwę obowiązkową,
- deponuje na wyodrębnionym rachunku aktywów w związku z realizacją obowiązków wynikających z uczestniczenia w systemie BFG,
- deponuje w Banku Zrzeszającym inne środki finansowe za wyjątkiem: środków wykorzystanych w działalności kredytowej, środków inwestycyjnych, środków utrzymywanych w ramach spółdzielczego systemu ochrony.

Bank jest członkiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. W ramach tego systemu Bank:

- realizuje działania związane z funkcjonowaniem mechanizmów kontroli, klasyfikowania oraz ograniczania ryzyka,
- przestrzega limitów ograniczających ryzyko płynności w wewnętrznym systemie ochrony w zakresie: wskaźnika LCR (min. 0,8), wskaźnika NSFR (min. 100%), nadzorczych miar płynności (min. zgodnie z przepisami prawa), udziału depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwałe (min. 105%).

W ramach systemu ochrony jednostka zarządzająca IPS:

- podejmuje działania mające na celu kontrolę dokonywaną w oparciu o jednakowo zorganizowane mechanizmy kontrolowania i monitorowania ryzyka,
- wykonuje audyt wewnętrzny wśród uczestników,
- udziela uczestnikom pomocy finansowej,
- stosuje wobec uczestników stosowne środki oddziaływania.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności (jeśli istnieje, gdyż Bank jako uczestnik systemu ochrony nie jest zobowiązany do wypełniania wskaźników na poziomie indywidualnym)

Jako nadwyżkę płynności Bank rozumie wartość wynikającą z obowiązujących przepisów prawa dotyczącą: wielkości długoterminowej miary płynności ponad minimum określone w uchwale KNF, wielkości wpływów powodujących przekroczenie stosunku wpływów do odpływów na poziomie 75% powiększone o nadwyżkę aktywów płynnych powodującą kształtowanie się wskaźnika LCR ponad minimum wymagane przepisami prawa. Rozmiar i skład nadwyżki płynności na dzień 31.12.2019 r. przedstawia się następująco:

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki (w tys. zł)
1	Norma długoterminowa ponad minimum	65 005
2	LCR ponad minimum	25 544

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR na dzień 31.12.2019 r.:

Lp.	Nazwa	Wielkość	Limity wynikające z przepisów
1	Norma długoterminowa	114%	100%
2	Wskaźnik LCR	253,12%	80%

Wielkości charakterystyczne dla wskaźnika LCR na koniec czterech ostatnich kwartałów 2019 roku (dane w tys. zł):

Lp.	Nazwa wielkości	31.03.2019	30.06.2019	30.09.2019	31.12.2019
1	Zabezpieczenie przed utratą płynności	34 753	37 294	34 293	37 348
2	Wyptywy	55 961	57 114	55 891	54 317
3	Wptywy	36 299	32 422	27 060	39 563
	Wskaźnik LCR	176,75	151,04	118,95	253,12

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności wg stanu na dzień 31.12.2019 r. kształtują się następująco (dane w tys. zł):

Lp.	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	70 250	70 250	43 516	43 516
2	Przedział do 3 miesięcy	22 135	92 385	22 135	65 651
3	Przedział do 6 miesięcy	21 537	113 922	21 537	87 188

Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w Zrzeszeniu: Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Celem funkcjonowania systemu jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego uczestnika. W ramach tego systemu funkcjonuje mechanizm pomocowy, w ramach którego Bank:

- utrzymuje odpowiedni poziom środków na rachunku minimum depozytowego,
- dokonuje wpłat na fundusz pomocowy.

W ramach funkcjonującego w Zrzeszeniu systemu IPS, jednostka zarządzająca systemem ochrony w uzasadnionych sytuacjach udziela uczestnikom systemu pomocy zwrotnej z Funduszu Pomocowego. Pomoc ta może przybrać formę:

- pożyczki płynnościowej,
- pożyczki restrukturyzacyjnej,
- kaucji ustanowionej celem zabezpieczenia wierzytelności wymagającej utworzenia rezerwy celowej,
- gwarancji, poręczenia lub innych zabezpieczeń,
- nabycia wierzytelności,
- pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych,
- objęcia udziałów członkowskich w celu zwiększenia funduszy własnych Banku,
- wniesienia wkładów pieniężnych do Banku.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu zgody Walnego Zgromadzenia jednostki zarządzającej pomoc ze środków Funduszu Pomocowego może przybrać charakter bezzwrotny.

W ramach dodatkowego zabezpieczenia płynności Bank jest zobowiązany do przestrzegania wewnętrznych limitów płynnościowych systemu ochrony, na które składają się: wskaźnik LCR, wskaźnik NSFR, nadzorcze miary płynności (min. zgodnie z przepisami prawa), udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały (min. 105%), udział aktywów z tytułu inwestycji finansowych w funduszach własnych (max 150%).

Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i zaistnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
- ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania, w szczególności na hurtowym rynku finansowym,
- brak wypełniania wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo braku konieczności ich spełnienia na poziomie indywidualnym),
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- wadliwy stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych.

Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania

Bank dywersyfikuje sposób finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego i finansowego,
- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące,
- różne nachylenie krzywej dochodowości depozytów Banku uwzględniając nachylenie rynkowej krzywej dochodowości,
- angażowanie własnych środków w finansowanie działalności,
- w uzasadnionych przypadkach angażowanie środków pozyskanych z innych banków.

Techniki ograniczania ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności Bank zalicza:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne przeprowadzanie testów warunków skrajnych pod kątem adekwatności posiadanych funduszy własnych na pokrycie nieoczekiwanych strat w sytuacjach szokowych,
- posiadanie systematycznie testowanego planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, w tym obligacje Skarbu Państwa, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- utrzymywanie tzw. Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- przystąpienie do indywidualnego systemu ochrony, który zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności oraz ze zdyskontowaniem efektu rezydualnego odpływu depozytów w określeniu bieżącej nadwyżki płynności na dany dzień roboczy,
- nie inwestowanie nadwyżek w ryzykowne instrumenty pochodne,
- systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności

Głównymi pojęciami w tym procesie są:

- płynność płatnicza: zdolność do finansowania aktywów terminowego finansowania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć bez konieczności ponoszenia straty,
- płynność bieżąca: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 dni,
- płynność krótkoterminowa: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 dni,
- płynność średnioterminowa: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie od 1 miesiąca do 12 miesięcy,
- płynność długoterminowa: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy,

- baza depozytowa: zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym.

Pozostałe szczegółowe definicje stosowane przez Bank określone zostały w szczególności w „Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Toruniu”.

Bank uwzględnia ryzyko płynności rynku i ryzyko płynności produktu w zarządzaniu ryzykiem płynności płatniczej. Ma to odzwierciedlenie w kierowaniu oferty depozytowej w znaczącej większości do sektora detalicznego, który w kalkulacji wskaźnika LCR charakteryzuje się najmniejszymi wagami odpływu, a w obliczeniach miar płynności najwyższym osadem. Świadczy to o tym, że z punktu widzenia nadzorczego produkty te obciążone są najmniejszym ryzykiem. Bank uwzględnia również ryzyko rynku poprzez kierowanie zróżnicowanej oferty depozytowej w zależności od stopnia związania klientów z Bankiem. Z badań empirycznych wynika, że z tego punktu widzenia zachowania klientów charakteryzują się różnym poziomem stabilności, co ma wpływ na wielkość nadwyżki płynności i stabilności depozytów. Ryzyko płynności Bank uwzględnia również kreując strategię inwestowania nadwyżek w aktywa płynne. Strumień tych aktywów ukierunkowany jest w szczególności na najbardziej płynny rynek skarbowych papierów dłużnych (poza pozycjami wynikającymi z funkcjonowania systemu ochrony i zrzeczenia).

Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych

Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych:

- w procesie szacowania kapitału wewnętrznego: przeprowadzając ten proces badana jest adekwatność posiadanych funduszy własnych z punktu widzenia absorbowania nieoczekiwanych strat powstałych w wyniku realizacji szokowych scenariuszy płynnościowych,
- w planowaniu awaryjnym: Bank wykorzystuje scenariusze testów skrajnych w konstruowaniu adekwatnych działań awaryjnych,
- w bieżących działaniach podejmowanych przez Zarząd, w tym kształtowaniu polityki cenowej oferowanych produktów.

Plan awaryjny uwzględnia testy warunków skrajnych w szczególności poprzez wykorzystywanie zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy w różnych interwałach czasowych (na przykład poprzez dostosowanie kolejności uruchamiania środków w planie awaryjnym do kolejności uruchamiania środków na pokrycie odpływu depozytów w testach warunków skrajnych).

Polityka utrzymania rezerwy płynności

Bank rozumie rezerwę płynności jako aktywa zabezpieczające utrzymanie płynności. Rezerwa płynności ma zapewnić odpowiednie pokrycie krótkoterminowych odpływów oraz środków strukturalnie niestabilnych na odpowiednim poziomie. W systemie prawnym obowiązującym na datę 31.12.2019 r. rezerwa ta może być rozumiana jako aktywa płynne zgodnie z rozporządzeniem CRR lub aktywa płynne zgodnie z tzw. Uchwałą płynnościową KNF. W obu tych reżimach prawnych są punkty wspólne, z tego tytułu Bank utrzymuje nadwyżki płynności w gotówce w wielkości niezbędnej do niezakłóconej obsługi gotówkowej. Z uwagi na fakt przystąpienia przez Bank do instytucjonalnego systemu ochrony Bank jako rezerwę płynności z punktu widzenia rozporządzenia

CRR utrzymuje środki na rachunku minimum depozytowego. Kwota tych środków stanowi łączną kwotę stanowiącą:

- 4,95% średniej kwoty depozytów podmiotów niefinansowych i budżetowych,
- 0,05% średniej kwoty kredytów sektora niefinansowego (według wartości nominalnej kapitału).

W skład rezerwy płynności z punktu widzenia uchwały płynnościowej wchodzi również pozostałe niezablokowane lokaty deponowane w Banku Zrzeszającym z rezydualnym terminem zapadalności do 30 dni (z punktu widzenia CRR pozycje te klasyfikuje się jako wpływy z odpowiednią symetryczną wagą wpływu). Z punktu widzenia uchwały płynnościowej rezerwę płynności stanowi także:

- niewykorzystana kwota kredytu w rachunku bieżącym,
- niewykorzystana kwota kredytu rewolwingowego,
- inne pozycje.

Polityka utrzymywania rezerwy płynności stosowana w Banku ma na celu zapewnienie ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz nie przekraczanie limitów wewnętrznych systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo, że Bank nie musi ich spełniać na poziomie indywidualnym).

Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach Zrzeszenia: Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Przystępując do systemu Bank musiał spełnić kryteria wejścia. Jako uczestnik systemu Bank jest obowiązany ponadto utrzymywać odpowiednie limity wewnętrzne obowiązujące w systemie. W przypadku zagrożenia utratą płynności jednostka zarządzająca udziela pomocy uczestnikowi systemu poprzez dostępne instrumenty:

- pożyczkę płynnościową,
- pożyczkę restrukturyzacyjną,
- kaucję ustanowioną celem zabezpieczenia wierzytelności wymagającej utworzenia rezerwy celowej,
- gwarancję, poręczenie lub inne zabezpieczenia,
- nabycie wierzytelności,
- pożyczkę długoterminową na warunkach zobowiązań podporządkowanych,
- objęcie udziałów członkowskich w celu zwiększenia funduszy własnych Banku,
- wniesienie wkładów pieniężnych do Banku.

Łączna wysokość pomocy finansowej nie może być wyższa niż 20% środków stanowiących fundusz pomocowy (większa kwota wymaga zgody Walnego Zgromadzenia jednostki zarządzającej). Pomoc finansowa jest udzielana na podstawie złożonego wniosku. Kompletny wniosek rozpatrywany jest w terminie 14 dni roboczych. Decyzję o udzieleniu pomocy podejmuje Zarząd jednostki zarządzającej. Kwota Funduszu Pomocowego jest dostępna Bankowi niezwłocznie po zgłoszeniu problemów z płynnością lub wypłacalnością.

Na system sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności składają się:

- miesięczne raporty przedstawiane KZR i Zarządowi obejmujące: analizę struktury finansowania, analizę wielkości miar płynności i wskaźnika LCR, analizę urealnionej luki płynności, analizę wskaźników płynności w tym wskaźnika zrywalności depozytów, analizę środków dostępnych do sfinansowania odpływu depozytów, a w ujęciach kwartalnych wyniki testów warunków skrajnych,

- półroczne raporty przedstawiane Radzie Nadzorczej obejmujące w formie skróconej zagadnienia wskazane powyżej,
- w okresach rocznych analizę płynności długoterminowej oraz wyniki testowania awaryjnego planu płynności.

21. INFORMACJA O SPEŁNIANIU PRZEZ CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ I ZARZĄD WYMOGÓW OKRESLONYCH W ART. 22 AA USTAWY PRAWO BANKOWE

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe, w szczególności posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków. W 2019 r. odbyło się 14 posiedzeń Rady Nadzorczej. Wybór członków Rady Nadzorczej odbywa się zgodnie z paragrafem 22 Statutu Banku Spółdzielczego w Toruniu oraz z „Regulaminem wyboru przedstawicieli na Zebranie Przedstawicieli oraz członków rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Toruniu”.

22. DŹWIGNIA FINANSOWA (CRR art. 451)

Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie, wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych, przy czym:

- w aktywach według wartości bilansowej Bank nie uwzględnia pozycji pomniejszających kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, w szczególności: wartości niematerialne i prawne w części pomniejszającej kapitał podstawowy, udziały kapitałowe w części pomniejszającej kapitał podstawowy i dodatkowy Tier I, aktywa z tytułu podatku odroczonego oparte na przyszłej rentowności w części pomniejszającej kapitał podstawowy Tier I,
- wartość ekspozycji pozabilansowych jest wyliczana: od wartości nominalnej (bez uwzględniania korekt z tytułu rezerw celowych i odpisów aktualizujących odnoszących się do odsetek) z uwzględnieniem współczynników konwersji z zastrzeżeniem dolnego limitu 10%.

Bank ustala limit wskaźnika dźwigni finansowej na poziomie minimum **5%**. Wskaźnik dźwigni na koniec ostatniego kwartału 2019 roku wynosił:

Wyszczególnienie	31.12.2019
Kapitał Tier1/ Aktywa wg wartości bilansowej i zobowiązania pozabilansowe udzielone	<u>49 178</u> 662 385
Wskaźnik dźwigni finansowej	7,42

Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych. Zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.

Wskaźnik dźwigni finansowej opisano w obowiązującej w Banku „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Toruniu”.

23. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach). Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.

Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach i komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matrycę funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.

Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Celem systemu kontroli wewnętrznej Banku jest wspomaganie zarządzania Bankiem, realizacja wyznaczonych celów, w tym usprawnianie realizacji zadań Banku oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilnego jego funkcjonowania, przyczyniające się w szczególności do zapewnienia:

- skuteczności i efektywności działania Banku,
- wiarygodności sprawozdawczości finansowej,

- przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniona jest:

- funkcja kontroli, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli,
- komórka do spraw zgodności, której zadaniem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie.
- niezależną komórkę audytu wewnętrznego – komórkę Spółdzielni wykonująca zadania związane z przeprowadzaniem audytu w Systemie Ochrony.

Na wszystkich poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej stosowane są odpowiednie mechanizmy kontrolne lub niezależne monitorowanie ich przestrzegania.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii. Za monitorowanie odpowiednio: poziome (weryfikację bieżącą) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych oraz pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Zespół Kontroli Wewnętrznej wykonujący również zadania komórki do spraw zgodności. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą w ramach monitorowania poziomego i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:

- celów systemu kontroli wewnętrznej,
- złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych,
- liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych,
- ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
- zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii,
- zasady proporcjonalności.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

Bank określił kategorie nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej. Nadanie odpowiedniej kategorii nieprawidłowości stwierdzonej, w ramach

niezależnego monitorowania, polega na oszacowaniu poziomu ryzyka związanego z tą nieprawidłowością. W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich nieprawidłowości znaczących i krytycznych. Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu (testowanie pionowe), w ramach którego zaistniała dana nieprawidłowość znacząca lub krytyczna, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Zarządu Banku oraz komórki audytu wewnętrznego. Stwierdzone w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do komórki audytu wewnętrznego.

Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymuje w okresach odpowiednio kwartalnych/półrocznych informacje o wynikach testowania pionowego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

Zgodnie z Umową Systemu Ochrony komórka audytu wewnętrznego przygotowuje syntetyczną informację o najistotniejszych nieprawidłowościach, stwierdzanych w trakcie audytów wewnętrznych i w okresach półrocznych przekazuje do Banku. Bank wykorzystuje ww. informacje w celu poprawy jakości wykonywanych usług i obniżenia poziomu ryzyka prowadzonej działalności. Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego. Dokonując oceny, Rada Nadzorczej bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
- skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- zapewnienia niezależności komórce do spraw zgodności,
- zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracowników komórki zgodności oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki.

Zakres powyższych informacji o charakterze ilościowym i jakościowym opracowany został przez:

- Zespół Ryzyk – punkty: 1-3, 6-8, 13-15, 17, 18, 20, 22;
- Główny Księgowy – punkty: 4, 12, 16;
- Zespół Wsparcia – punkty: 5, 9-11;
- Zespół Organizacyjny - Kadrowy – punkty: 19, 21;
- Zespół Kontroli Wewnętrznej – punkt 23.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Toruniu:

Waldemar Zieliński – Prezes Zarządu

Grzegorz Flanz – Wiceprezes Zarządu

Tomasz Mieszczak – Członek Zarządu

Zarząd zatwierdza Informację do ogłoszenia.

Toruń, dnia 21.07.2020 r.